

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

HYGEIA@ERGAΣIA

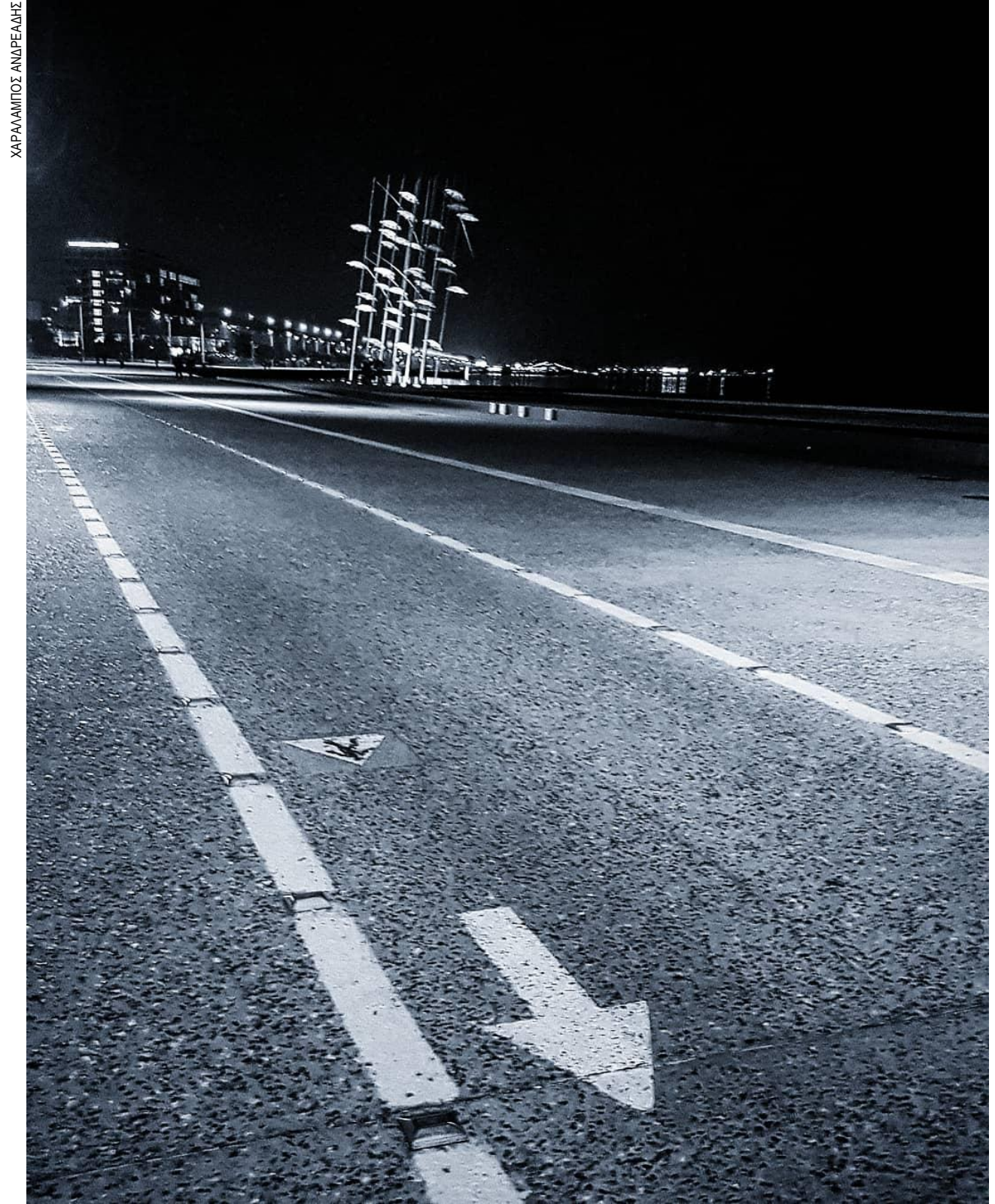
SCIENTIFIC EDITION OF HELLENIC SOCIETY OF OCCUPATIONAL AND ENVIRONMENTAL MEDICINE
IN ASSOCIATION WITH M.Sc. PROGRAM HEALTH AND SAFETY IN WORKPLACES D.U.TH. MEDICAL SCHOOL

VOLUME 12 ISSUE 2

ISSN 1792-4731

MAY - AUGUST 2021

HYGEIA@ERGAΣIA 12(2) ΤΕΥΧΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

HYGEIA@ERGAΣIA

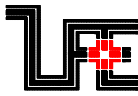
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.

ΤΟΜΟΣ 12 ΤΕΥΧΟΣ 2

ISSN 1792-4731

ΜΑΪΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2021

HYGEIA@ERGAΣIA

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.

ΤΟΜΟΣ 12 ΤΕΥΧΟΣ 2

ΜΑΪΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2021

**ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ
ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΗ ΑΝΔΡΕΑ ΚΟΛΛΑ,
Ο ΟΠΟΙΟΣ ΕΝΑΣΧΟΛΗΘΗΚΕ ΕΝΕΡΓΑ
ΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ**

HYGEIA@ERGAΣIA

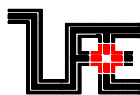
LFE SCIENTIFIC EDITION OF HELLENIC SOCIETY OF OCCUPATIONAL AND ENVIRONMENTAL MEDICINE
IN ASSOCIATION WITH M.Sc. PROGRAM HEALTH AND SAFETY IN WORKPLACES D.U.TH. MEDICAL SCHOOL

VOLUME 12 ISSUE 2

MAY - AUGUST 2021

**THIS ISSUE IS DEDICATED TO THE MEMORY
OF THE TRADE UNIONIST ANDREAS KOLLAS,
WHO WAS ACTIVELY INVOLVED
IN HEALTH AND SAFETY IN WORK ISSUES**

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΠΙΟ ΔΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΝΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ COVID-19

Δρ Θεόδωρος Μπάζας

Ο Δρ Θεόδωρος Μπάζας, MD, PhD, MSc (London), FFOM (RCP, London), DIH (Engl), είναι Ειδικός Ιατρός της Εργασίας, Ανώτερο Μέλος της Σχολής Ιατρικής της Εργασίας του Βασιλικού Κολλεγίου Ιατρών του Λονδίνου, Εκπρόσωπος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου (ΠΙΣ) (και Συντονιστής Ομάδας Εργασίας) στο Τμήμα Ιατρικής της Εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ειδικών Ιατρών, Μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Ιατρικής και Υγιεινής της Εργασίας, Μέλος της Επιτροπής Υγείας και Πρόνοιας και Υπεύθυνος του Γραφείου Συμβουλών Υγιεινής της Εργασίας του Δήμου Φιλοθέης - Ψυχικού (Αθήνα), πρώην μόνιμος (με πλήρη απασχόληση) Περιφερειακός Σύμβουλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τις Μη Μεταδοτικές Ασθένειες, για την Περιφέρεια της Ανατολικής Μεσογείου και πρώην Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Εμπειρογνομήμων για την Ιατρική και την Υγιεινή της Εργασίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, πρώην Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής της Εργασίας και Περιβάλλοντος (ΕΕΙΕΠ).

Ατυχηματίες και διάφοροι ασθενείς, δεν αποκλείεται, οσονούπω, να μην περιθάλπονται σε νοσοκομεία και ΜΕΘ, λόγω αυξανόμενου φορτίου του κορωνοϊού. Συνεχίζονται απρόβλεπτες μεταλλάξεις (πιθανολογούμενης ανάγκης διάθεσης τροποποιημένων εμβολίων) και άγνοια για επαύξηση μετάδοσης μέσω εμβολιασθέντων. Πολλοί δεν συμμορφώνονται με τα μέτρα στρατηγικής καταστολής της εξάπλωσής του. Ελπίδες – δημιουργούμενες με συχνά υποθετικές προβλέψεις μοντέλων – διαψεύδονται, επιδεινώνοντας την ψυχική κόπωση.

Γι' αυτό, με περαιτέρω μετατόπιση οικονομικών και ανθρωπίνων πόρων (π.χ. 65.000 ενεργών ιατρών της χώρας), πρέπει να εξετασθεί η άμεση εφαρμογή της

βραχυχρόνιας στρατηγικής εξάλειψης της πανδημίας (π.χ. Νέας Ζηλανδίας, Αυστραλίας, Ταϊβάν, Κίνας, όπου το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο εκτίμησε ότι αυτή επέφερε συγκριτικά μικρότερη θνησιμότητα από COVID-19 και μικρότερη ελάτπωση του ΑΕΠ):

Ολικό απαγορευτικό μέχρι μονοηφίων ημερησίων κρουσμάτων και θανάτων (έξοδος από πρώτο απαγορευτικό, 4/5/2020: 6 νέα κρούσματα, 35 διασωληνωμένοι, 2 νέοι θάνατοι, διάσωση τουρισμού), με πλήρη επιβολή του (του ηθικού και δημοκρατικού δικαιώματος των περισσοτέρων να μη βλάπτονται, άμεσα ή έμμεσα, από τους λιγότερους υπερτερούντος) όπως διοικείται κάθε «στρατός» για να κερδίσει «πόλεμο».

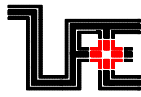
Υπερτριπλασιασμός ημερησίου αριθμού (πλήρων) εμβολιασμών με όσα εμβόλια έχει σήμερα η χώρα (ακόμα κι αν πρόσκαιρα εξαντληθούν), για να προστατευθούν συντομότερα περισσότεροι, να μειωθούν το ιικό φορτίο, οι μεταλλάξεις, πιθανώς η μετάδοση, να καταστούν άμεσα διαθέσιμα για περισσότερους ανεμβολίαστους τα νεοπαραλαμβανόμενα.

Ενδοεπιχειρησιακά: ταχείες εξετάσεις αντιγόνου, εμβολιασμοί εργαζομένων με μη καταψυχόμενα εμβόλια (πιστοποιημένων καταλλήλων όρων) από 600 ιατρούς εργασίας και άλλους ιατρούς (εκπαίδευση εργαζομένων και από τεχνικούς ασφαλείας) ενδεχομένως με «κατ' ανάθεσιν άσκηση δημόσιας εξουσίας» (ώστε τελικά να εμβολιασθούν 60%-70% των κατοίκων), ενημέρωση υπουργείου Εργασίας με εκθέσεις εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου COVID-19.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <https://www.kathimerini.gr/opinion/readers/561297625/pio-drastika-metra-gia-niki-kata-tis-covid/>

Σημείωση Εκδότη: Αυτό το κείμενο του Δρος Θεοδώρου Μπάζα είναι αναδημοσίευση επιστολής του στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 17.03.2021.

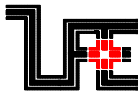
EDITORIAL MOST ACTIVE MEASURES FOR VICTORY AGAINST COVID-19

Dr *Theodore Bazas*

Dr *Theodore Bazas*, MD, PhD, MSc (London), Specialist in Occupational Medicine (JCHMT, UK), Fellow of the Faculty of Occupational Medicine of the Royal College of Physicians of London, Delegated Representative of the Panhellenic [Greek] Medical Association (and Coordinator of a Working Group) at the Section of Occupational Medicine of the European Union of Medical Specialists (UEMS), Member of the International Commission on Occupational Health (ICOH), Member of the Committee of Health and Welfare and In Charge of the Occupational Health Advisory Office of the Municipality of Philothei - Psychiko (Athens), Former [FT] Regional Adviser of the World Health Organization (WHO) on Noncommunicable Diseases, former Vice-President of the Hellenic Society of Occupational and Environmental Medicine.

Abstract: This article proposes more active measures to defeat the COVID-19 pandemic.

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΙΔΙΑΖΟΥΣΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΧΙΝΟΚΟΚΚΟΥ ΚΥΣΤΕΩΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΟΝΟΣ (ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ «ΤΟΚΕΤΟΣ» ΣΤΗΝ ΥΠΕΖΩΚΟΤΙΚΗ ΚΟΙΛΟΤΗΤΑ)

Ι.Θ. Μουστάκας¹, Χ.Κ. Βάμβαλης^{2†}, Κ.Χ. Παπαχρήστου³ και Α.Ι. Μουστάκας⁴

1. Πνευμονολόγος, τ. Διευθυντής Αντιφυματικού Ιατρείου Σισμανόγλειου Γενικού Νοσοκομείου Κομοτηνής, 2. τ. Ομότιμος Καθηγητής Πνευμονολογίας Ιατρικής ΑΠΘ, 3. Πνευμονολόγος, 4. Ιατρός.

Περίληψη: Το άρθρο, που ακολουθεί, εστιάζει σε περιστατικό ενδεκάχρονης ασθενούς ως μοναδική περίπτωση εχινόκοκκου κύστεως του πνεύμονα, που απέπεσε ακέραιη στην υπεζωκοτική κοιλότητα, αφού διέρηξε το περισπλάχνιο πέταλο του πνεύμονα. Μέσω ακτινοσκοπικών εικόνων (στα αρχικά στάδια), σε συνδυασμό με ευσύνοπτη, αλλά ουσιώδη περιγραφή προς τα επόμενα, στοχεύει να συνεισφέρει και να διευρύνει τη συζήτηση επί του πεδίου.

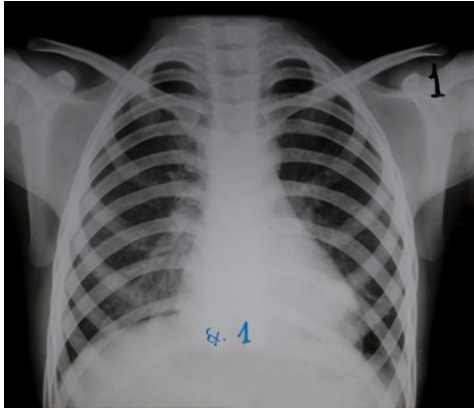
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εχινόκοκκος (υδατίδα) κύστη αποτελεί, για την Ελλάδα, ένα θλιβερό προνόμιο. Εντούτοις, η συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης παρουσιάζει εξαιρετικό επιστημονικό ενδιαφέρον, καθώς, κατόπιν ενδελεχούς αναζήτησης, δεν προέκυψε κάτι ανάλογο στη διεθνή βιβλιογραφία, με εξαίρεση μία σπάνια, αλλά διαφορετική περίπτωση (Özyürek, 2017) και μία αναφορά (Fitzgerald et al, 2009).

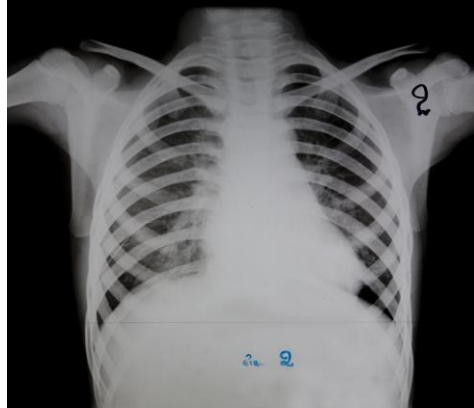
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Άρρωστη Οθωμανίδα, γεννημένη το 1969, προσήλθε στο Πνευμονολογικό Ιατρείο του Σισμανόγλειου Γενικού Νοσοκομείου Κομοτηνής στις 22.01.1980 για πλευροδυνία αριστερά. Η κλινική σημειολογία υπαινισσόταν μικρή συλλογή υγρού

και Mantoux +, πράγμα που επιβεβαιώθηκε ακτινογραφικά (Εικόνα 1). Υποβλήθηκε σε αντιφυματική θεραπεία, δοθέντος ότι η φυματιώδης φύση της συνδρομής θεωρήθηκε πολύ πιθανή και υποχώρησε η συλλογή υγρού, όπως αποτυπώνεται στην ακτινογραφία της 20.08.1980 (Εικόνα 2).

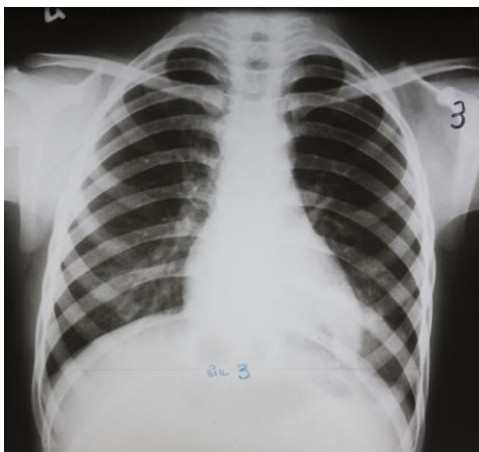

Εικόνα 1

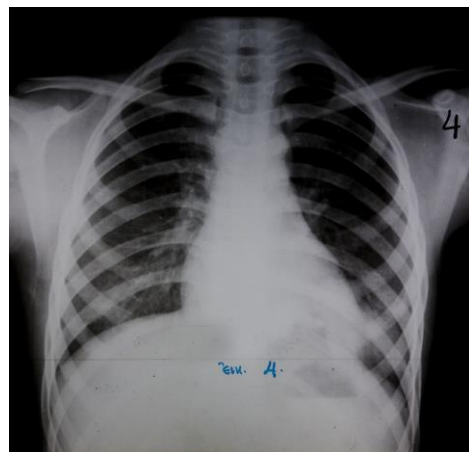

Εικόνα 2

Παρά τις ιατρικές συστάσεις, διέκοψε τη θεραπεία και δεν ξαναεμφανίστηκε στο Αντιφυματικό Ιατρείο Κομοτηνής. Αναζητήθηκε, ωστόσο, από την εν λόγω Υπηρεσία και στις 13/6/1981 πραγματοποιήθηκε νέα ακτινογραφία θώρακος, που έδειξε ασαφή στρογγυλή σκιά, η οποία, προβαλλόμενη επάνω στην καρδιακή σκιά, μόλις υπαινισσόταν (Εικόνα 3). Η ασθενής ακολούθησε εκ νέου αντιφυματική αγωγή και σε 3,5 μήνες η ακτινογραφία ήταν, με την πρώτη ματιά, φυσιολογική (Εικόνα 4).

Εικόνα 3

Εικόνα 4

Το γεγονός οφειλόταν στο ότι η υπάρχουσα αλλοίωση προβαλλόταν ακριβώς επάνω στην καρδιακή σκιά.

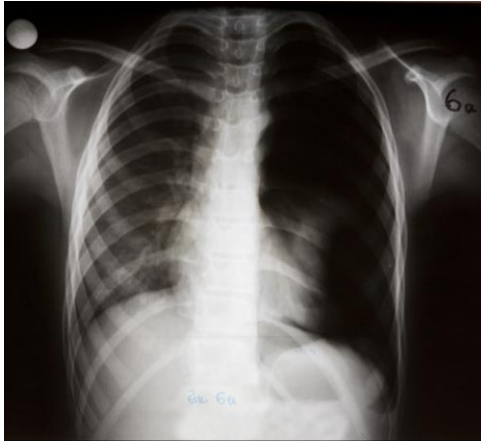
Επανεξέταση της ακτινογραφίας, μετά από όσα συνέβησαν παρακάτω, δίνει την υποψία ατρακτοειδούς μορφώματος μέσα στην καρδιακή σκιά.
Σε καλύτερης ποιότητας ακτινογραφία στις 08.12.1981 φαίνεται σαφώς η ύπαρξη μορφώματος, που επιπροβάλλεται στην καρδιακή σκιά.
Παράλληλα, πλάγια ακτινογραφία δεν βοήθησε πολύ στη διευκρίνηση της περίπτωσης (Εικόνα 5).

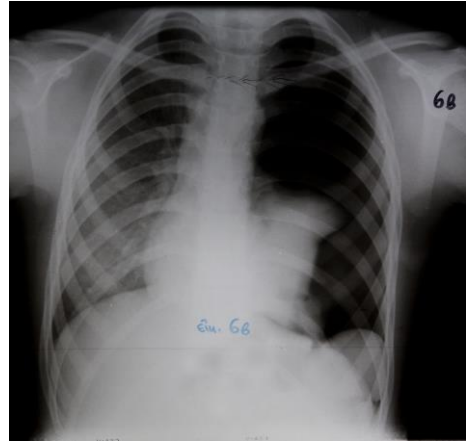
Εικόνα 5

Στις 02.02.1982, η άρρωστη επανήλθε στο Αντιφυματικό Ιατρείο Κομοτηνής, για επώδυνο δυσπνοιϊκό σύνδρομο.

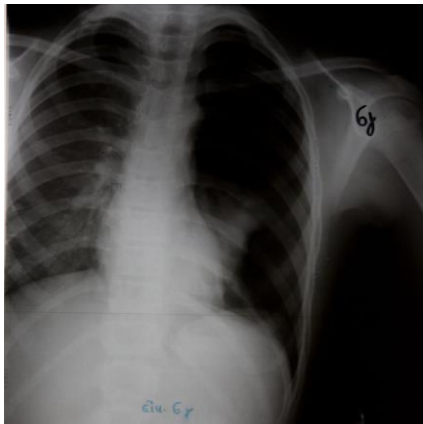
Ακτινογραφικά διαπιστώθηκε εκτεταμένος ολικός πνευμοθώρακας, με πολύ ιδιάζουσα ακτινοσκοπική εικόνα: εκτός του ότι μέσα στο κολόβωμα του πνεύμονα παρατηρείται μικρή εικόνα κοιλότητας, στον πλευροδιαφραγματικό χώρο διαπιστώνεται σκιερό μόρφωμα ομότιμο με σαφή ομαλά όρια, που αλλάζει σχήμα (Εικόνες 6α, 6β, 6γ και 6δ).

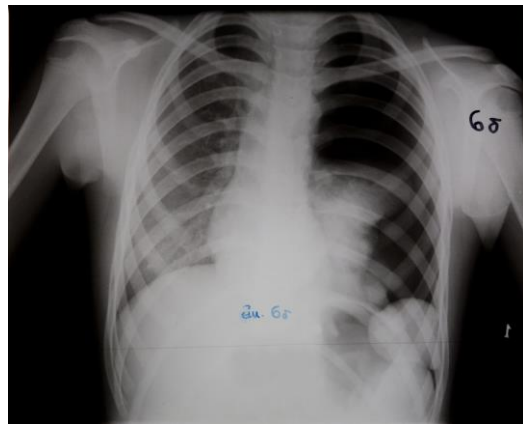
Εικόνα 6α

Εικόνα 6β

Εικόνα 6γ

Εικόνα 6δ

Σε κατακεκλυμένη ακτινογραφία, το μόρφωμα αυτό μετακινήθηκε στο επάνω πνευμονικό πεδίο. Η ασθενής διακομίσθηκε επείγοντως στο Νοσοκομείο “Ελπίς” Καβάλας, από όπου στη συνέχεια μεταφέρθηκε στη Χειρουργική Παιδών και Ορθοπαιδική Κλινική του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου και αποφασίσθηκε η χειρουργική επέμβαση.

Έγινε θωρακοτομή αριστερά και διαπιστώθηκε η ύπαρξη ελεύθερης και ακέραιης εχινοκόκκου κύστεως στην υπεζωκοτική κοιλότητα. Η κύστη αφαιρέθηκε, χωρίς να ραγεί. Στον κάτω λοβό του πνεύμονα υπήρχε κοιλότητα, που επικοινωνούσε με τον υπεζωκοτικό χώρο και από την οποία είχε, προφανώς, διολισθήσει η ακέραιη κύστη. Επακολούθησε συρραφή της κοιλότητας και κλειστή παροχέτευση. Η μετεγχειρητική της πορεία υπήρξε ομαλή.

Σημειώνεται ότι οι τρεις Εικόνες που αναφέρονται στην παράγραφο αυτήν παρέμειναν στο ανωτέρω νοσοκομείο.

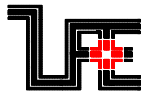
ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Όπως αναφέρθηκε εξ αρχής, η εχινόκοκκος κύστη είναι ακόμη αρκετά συχνή στην Ελλάδα. Οι πνεύμονες, για ανατομικούς και παθογενετικούς λόγους, παίρνουν μαζί με το ήπαρ σχεδόν την ολότητα των εντοπίσεων. Είναι γνωστό ότι η εχινόκοκκος (υδατίδα) κύστη του πνεύμονα αποτελεί μία νόσο μάλλον ασυμπτωματική και πολλές φορές η διάγνωση προκύπτει από τη ρήξη της κύστεως, που μπορεί να γίνει είτε προς βρόγχο, είτε προς την υπεζωκοτική κοιλότητα, πράγμα σπανιότερο, που προκαλεί πνευμοθώρακα ή και βαριά αφυλακτικά φαινόμενα. Η ακτινολογική εικόνα της εχινόκοκκου (υδατίδας) κύστης του πνεύμονα περιγράφεται συνήθως αρκετά τυπική. Υπάρχουν όμως πολλές ατυπίες. Περίπτωση, όμως, σαν την παρούσα, όπου η Υ.Κ.Π. διολίσθησε ακέραη στην υπεζωκοτική κοιλότητα, δεν βρέθηκε βιβλιογραφικά.

Η διάγνωση της νόσου έγινε κυρίως στο χειρουργείο, καθώς το νεαρό της ηλικίας, η περιοχή από την οποία προερχόταν η ασθενής (όπου η φυματίωση υπήρξε ιδιαίτερα συχνό φαινόμενο) και η ατυπία των ακτινολογικών ευρημάτων οδηγούσαν στην εσφαλμένη διάγνωση της φυματιώδους πρωτομόλυνσης. Πέρα από αυτό, η μη στενή παρακολούθηση, λόγω του χαμηλού βιοτικού επιπέδου του οικογενειακού περιβάλλοντος της άρρωστης, καθυστέρησε τη διαγνωστική διαδικασία, με αποτέλεσμα το οξύ σύμβαμα (πνευμοθώρακας) να την οδηγήσει τελικά στον ιατρό. Το άρθρο δεν θα αναφερθεί περαιτέρω στην παθογένεια εντοπίσεως της Υ.Κ. στον πνεύμονα, καθώς στοχεύει στην ενεργοποίηση της ιατρικής εγρήγορσης, αναλύοντας συνοπτικά μια τόσο σπάνια περίπτωση αυτόματου “τοκετού” της κύστεως στην υπεζωκοτική κοιλότητα. Επισημαίνεται δε ότι, λόγω της συνεχούς λήψης αντιφυματικής αγωγής, με ισχυρή μη ειδική αντιβιοτική δράση (ριφαμπικίνη), αποτράπηκε η δημιουργία επιμολύνσεων, που θα δημιουργούσαν συμφύσεις, οι οποίες, ασφαλώς, δεν θα επέτρεπαν την ελεύθερη διολίσθηση της κύστεως. Το νεαρό της ηλικίας της ασθενούς κρίνεται ότι διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο, συνυπολογίζοντας την παθολογία των πνευμόνων, καθώς σε μεγαλύτερες ηλικίες παρουσιάζεται τάση δημιουργίας ινώσεων.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Fitzgerald R., Godzinski, J., Martins, A.G., Otte, J.B., Raine, P., Rokitansky, A., Tica C. and Zachariou, Z. (2009) “Pediatric Surgical Oncology”, in Z. Zachariou (Ed.), *Pediatric Surgery Digest*, Springer: Berlin-Heidelberg, pp. 541-603. https://doi.org/10.1007/978-3-540-34033-1_28
2. Özyürek, B.A., Erdoğan, Y, Özden, S.B., Demirağ, F., Özyaydin, H.E. and Gülhan, E. (2017), “Co-incidence of Echinococcus alveolaris and Echinococcus granulosus in the Lung: A Rare Case”, *Respiratory Case Reports*, Vol. 6 No.1, pp. 41-44.

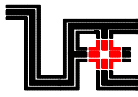
EDITORIAL

SPECIAL CASE OF ECHINOCOCCUS OF THE LUNG (AUTOMATIC "BIRTH" IN THE PULSE HORSE)

I.T. Moustakas¹, C. Vamvalis^{2†}, K.C. Papachristou³ and E.I. Moustaka⁴

1. Pulmonologist, ex Director of Anti-Tuberculosis Clinic, Sismanoglio General Hospital of Komotini, Greece, 2. Professor of Pneumology, Medical Schoole of Aristotle University of Thessaloniki, Greece, 3. Pulmonologist, 4. M.D.

Abstract: The current paper focuses on a one-of-a kind case of an eleven-year-old patient with echinococcus granulosus in the lung, which fell intact into the pleural effusion, after rupturing the visceral pleura of the lung. Through radiological images (in the early stages), combined with a brief but substantial description towards the following ones, the aim is to contribute and broaden the discussion on the topic.

EDITORIAL A BAD PLACE TO BE 100 SECONDS TO MIDNIGHT

Jeffrey Levett

Professor *Jeffrey Levett*, Emeritus Professor of the *National School of Public Health (Athens)* and Professor of the *European Center for Peace and Development, United Nations University of Peace*, (Belgrade). Professor *Jeffrey Levett* received the *Gusi International Peace Prize* in 2019, one of the most prominent awards in Asia. It is considered the *Nobel Peace Prize* of the East and with it he received the key to the city of Manila (capital of Philippines). The prize is not monetary and is given with the expectation and wish of the recipient to continue the fight for peace. The award was given for his services to Global Public Health, the dissemination of Greek thought and the principles of classical philosophy. (*Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020).

The world looks down a road of mounting insecurity living on borrowed time as the international community is out-manuevered in its attempts to avoid an increasingly hostile future. 2021 trails away in disbelief, disappointment and dread emanating from a high-court decision opening the door to the extradition of a fragile *Julian Assange*, but at the same time exits on a note of great elation with the *Nobel Peace* lectures. Two journalists that inspire, one a Russian *Dmitry Andreyevich Muratov*, are more than willing to stand up for goodness and freedom, both of which walk the plank. The other, *Maria Ressa*¹ addressed the threat to press freedom and referred to the toxic sludge in which hate thrives. "When I go home" (to the Philippines), she said "I have no idea what the future holds-but it's worth the risk." In the Philippines, Russia, China, Turkey and Hungary autocratic leaders control much of the narrative. Civil war between political parties republicans and democrats, right and left undermine democracy. Military coups attempt to enslave populations, such as in Myanmar and Sudan. Repression, suppression of individuals and groups ideas prevail. State and para-state organs seek to destroy individuals, groups and designated dissidents with detention, imprisonment/incarceration and torture. Hope and trust in our world where inequality and social dementia prevail are two major elements helpful to a successful retreat from the brink.

When misplaced influence prevails, turning a blind-eye can turn lands of the blind with one-eyed rulers into a much darker place. We have to fight the fake, condemn governments locked in corruption and deal with disease and disaster that transforms fertile land into cemeteries. Many instruments have been tried to direct our world: militarism, crusades, sanctions, prayers or resurrection, commercialism, nationalism, socialism, capitalism, globalization, but not classical philosophy. The children's crusade failed because it was driven by despair. Youth imbued with classical philosophy just may achieve something that no instrument has achieved before.

The UN Secretary General, *Antonio Guterres*, has offered a moral indictment of the state of our world in his reference to the abyss moving in the wrong direction, which is equivalent to the recent Appeal of the World Philosophical Forum in Athens and my social dementia discussed within the International Youth Forum in Belgrade, both held in late 2021. Philosophy and youth in no uncertain voice say enough is enough; cope or cop-out. They need the support of the international community and government. Perhaps this request for support can become a New Year's resolution.

The flagship Earth runs the risk of a shipwreck of titanic proportions that will deep-six humanity to full-fathom fifty. The morning and evening star will sink together and neither Mars nor Mercury will reach Earth on time. Uncertainty, mindlessness and distortion characterize our current moment and no longer should we ask for whom the bell tolls. From Greece, the Pope worries about the shipwrecking of civilization. The wages of scholasticism were paid at the expense of Greek classical philosophy; the search for the golden mean remains still, yet out of reach, and youth lost out in Glasgow (COP26).

Climate change accelerates faster than ever, with 50% of the known environmental damage having been done in recent years. The available healing capacity (social policy, technological innovation, environmental education and indigenous wisdom) remains largely unused. Life runs down as homeostatic mechanisms supporting it are being pushed to work outside the temperature window that has benefited evolution; agricultural development, emergence of language, society, science, philosophy and culture. It is no exaggeration to say that vulnerability and inequality, hand in hand, grow faster and the survival of humanity hangs in the balance and the crosshairs of annihilation.

At 90 and dropping symbolic seconds to midnight on the clock of the *Bulletin of the Atomic Scientists*, the wisdom of classical philosophy is needed. Midnight is a time when the unexpected can be awaited. Midnight is that awful moment of lost charm when a button pressed can release weapons of mass destruction and end the world as we know it. Culture dies, languages fall silent, radio and television fail to broadcast, museums, music halls, law courts, churches of all denominations, parliamentary houses, and libraries lie in rubble. As thinking beings, we have to wonder which system will collapse next and what will be the route to mankind's

roul. It has come close on several occasions. With each failing system the need for better disaster management is seen and it must be based on interdisciplinary public health within a framework of classical philosophy.

The development of humanity, human thought, culture and all cultural phenomena are strongly connected to philosophy. Philosophy provides insights into fundamental problems; existence and our concept of it, meaning, knowledge, and our value directed cultured minds. Man's mind has the capacity to examine a proposal without necessarily accepting it. There has to be a way of bridging red lines and lines that divide. Can we find fresh idealism, reject materialism and develop a new found creativity?

On the cusp of 2021-2022 I am in a dilemma with respect to my New Year's resolution, even though I have made them ever since I can remember. The sentiment of bridging that-which-is and that-which-ought-to-be is strong. Once they came easy but were soon forgotten. In writing articles, hoping to spread out reality and make sense of it, or to strengthen protest or add to a petition, does not seem to get very far, go anywhere. When interesting feedback comes my way I am grateful but it seems insufficient to keep me going and too far away from coffee, conversation and ouzo. A head start was called for, but as it turned out it was the driest, and wordless of one. "What about-telephone wise" I said?... "Sorry just going for my third shot...it's the flu...I'll call you tomorrow....let's not catch delta....COVID is still beating about the bush."

COVID is winding down to a final endemic status, while viral variants push back, lash out. Certainly, omicron, COP26 and Botswana are working to derail my dilemma, working against my new pop-out-up resolution of 'write less, play more.' They are ripping up my resolution, causing me to worry about omega and you my readers are the victims. One COVID variant claims 39 spike proteins, far fewer than the number of angels standing on the head of a not so medieval pin today at the top of the head of many believers.

The year 2021 hosted the glorious bicentennial celebrations of the *Greek War of Independence* and the 12th dialectical symposium of the *World Philosophical Forum*. The year has also made good use of Greek letters to name-call COVID variants. It's as if time, a twelve month bundle of it, wanted to become more literate and send out a plea to become more philosophical. But few hear it! One brilliant scientific achievement of 2021 is the continuing development of a small number of effective vaccines, that if distributed to all can confer planetary herd immunity. One unworthy achievement has been the singling out with stigmatization, of anti-vaxxers as well as an entire continent with its extremely low access to vaccines. One unworthy non-achievement is the incredible number of conspiracy makers.

On an optimistic note it seems that COVID jabs will defend against *Omicron*. If it continues to surge, the unvaccinated and young will be threatened most. As the world continues to support scholasticism, denigrate public health and accept the status quo of education, incredible and creative things happened in 2021.

However, pessimistically, it has failed to vaccinate the world and its successor 2022 will reap revenge. When large parts of the world are unprotected from the virus, the vaccinated elsewhere are still vulnerable (with the unvaccinated more so) to dangerous new variants, such as omicron.

Three continuing and growing humanitarian concerns hard for mankind to get its collective mind around are to provide solutions to horrendous dilemmas; positive and negative aspects inherent in AI, threats and benefits of nuclear science and advancing disruption and destruction caused by climate change. COP26 in Glasgow, while peppered with inspirational talks, was neither a success nor a failure. *David Attenborough* knows and explained it clearly that millions of years of evolution and thousands of years of human consciousness are under threat. They can unravel slowly with great suffering or disintegrate at some apocalyptic moment in a traumatic big bang. Some days ago the Pope in Greece and from an Island migrant camp referred to the shipwrecking of civilization.

All hands are needed on deck! Flagship Earth flounders in rising seas while its captains and crew are divided on how to reach safe harbor. South Sea islands know they may go under with earth warming as storms rush at it, remnant icebergs encircle it, winds lash it; tempest and typhoon whip it. Its passenger list is the world's population with a purser for a very small minority on the uppermost deck. Inequality means the vast vast majority are distributed densely in the bowels of a dark hold and spreading up to the lower deck with far too few lifejackets and unwieldy leaky lifeboats, and with seating sufficient to accommodate only the elderly but no way to get them there.

In many places earthlings scramble for lifebelts and relatives await the news. On land the world is being stripped of its security, its rug of life ripped from underneath it; trees are felled and topsoil is washed away as mineral wealth is looted. Breathing becomes labored from pollution and life can be suddenly lost. The bells of hell are ringing ting-a-ling for the entirety of humanity but not all hear them. Knowing that life can be suddenly removed and loved ones can fade away makes it more precious. One sustaining thought has been 'life is short and the art is long' but now even culture might fall apart as *Dag Hammarskjold's* phrase may be coming true: "the United Nations was created to save humanity from hell."

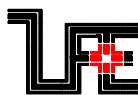
Let's resolve that there is only one race, the human race, that youth must be nurtured, armament production downsized and philosophy come first and for all with an aim to save the planet; slow down or reverse negative trends within society and help rejuvenate individuals, organizations and nations. The symbolic doomsday clock ticks as it moves towards the midnight hour. Given the geographical extent of current conflicts on multiple levels and between many actors, it may advance in a few days; be moved forward from 100 seconds from where it rests now. Our New Year's resolution should be to turn back the doomsday clock².

NOTES

1. *Maria Ressa* uses freedom of expression to expose abuse of power, use of violence and growing authoritarianism in her native country, the Philippines. In 2012, she co-founded *Rappler*, a digital media company for investigative journalism, which she still heads. As a journalist and *Rappler's* CEO, *Ressa* has shown herself to be a fearless defender of freedom of expression. *Rappler* has focused critical attention on the regime's controversial, murderous anti-drug campaign and has also documented how social media is being used to spread fake news, harass opponents and manipulate public discourse.

2. The writer was raised in a village straddling agriculture and industry that drove the industrial revolution. His village, Rorestone, is registered in the *Doomsday Book*. *Doomsday* has become a metaphor sounding the alarm of how close man is, of his own making, to nuclear destruction. It conceptualizes an unalterable-irreversible decision or Last Judgment.

3. The *Sakharov Prize* going to the imprisoned *Alexei Navalny* is an excellent choice. See Springtime begins in Saken.

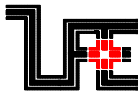

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΕΝΑ ΑΘΛΙΟ ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ 100 ΔΕΥΤΕΡΟΛΕΠΤΑ ΕΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ

Τζέφρεϊ Λέβερ

Ο Καθηγητής κ. *Jeffrey Levett* έλαβε το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης *Gusi* (Gusi Peace Prize International) το 2019, ένα από τα επιφανέστερα βραβεία στην Ασία. Θεωρείται το βραβείο *Νόμπελ* Ειρήνης της Ανατολής και με αυτό έλαβε το κλειδί της πόλεως της Μανίλα (πρωτεύουσας των Φιλιππινών). Το βραβείο δεν είναι χρηματικό και δίδεται με την προσδοκία και ευχή ο αποδέκτης να συνεχίσει τον αγώνα για την ειρήνη. Το βραβείο δόθηκε για τις υπηρεσίες του για την Παγκόσμια Δημόσια Υγεία, τη διάδοση της ελληνικής σκέψης και των αρχών της κλασικής φιλοσοφίας. (Βλ. *Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020). Ο κ. *Τζέφρεϊ Λέβερ* είναι Ομότιμος Καθηγητής της *Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας* (Αθήνα) και Καθηγητής του *Ευρωπαϊκού Κέντρου Ειρήνης και Ανάπτυξης* (Βελιγράδι). *Πανεπιστήμιο της Ειρήνης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών*. (Βλ. *Δημόσια Υγεία 1900-2018: Ο ραγισμένος καθρέφτης της παραμελημένης Κοινωνίας με κάλεσμα θεϊκή παρέμβαση - Ξύπνα Θεά Υγεία για να μας δείξεις τη σωστή πορεία της πατρίδας. Βοήθα στην υπέρβαση των κομματικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών εμποδίων. Βοήθα αν μπορείς στη μείωση των άδικων και μη επιστημονικά τεκμηριωμένων αντιδράσεων και στην οικοδόμηση της επιστημονικής κουλτούρας στο χώρο υγείας*).

Περίληψη: Το άρθρο περιλαμβάνει προβληματισμούς πάνω στην αλλαγή του ημερολογιακού έτους.

EDITORIAL

ATTICA AFLAME THREE YEARS ON GREECE STILL MOURNS AND DEALING WITH DISASTER STILL NEEDS PUBLIC HEALTH

Jeffrey Levett

Professor *Jeffrey Levett*, Emeritus Professor of the *National School of Public Health (Athens)* and Professor of the *European Center for Peace and Development, United Nations University of Peace*, (Belgrade). Professor *Jeffrey Levett* received the *Gusi International Peace Prize* in 2019, one of the most prominent awards in Asia. It is considered the *Nobel Peace Prize* of the East and with it he received the key to the city of Manila (capital of Philippines). The prize is not monetary and is given with the expectation and wish of the recipient to continue the fight for peace. The award was given for his services to Global Public Health, the dissemination of Greek thought and the principles of classical philosophy. (*Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020).

Between 2000-2010 the now extinct National School of Public Health submitted useful proposals to the Greek authorities with respect to prevention of and response to the health impact of natural, social and humanitarian crises and disasters having worked with WADEM, ASPHER, several countries and conducted specific projects with Egypt, Turkey, Serbia and other Balkan countries. Furthermore, the said School analyzed the 1999 Athens earthquake, the SARS pandemic, fires in the Peloponnese and made specific recommendations. They included postgraduate studies and high level governance. In continuum it examined austerity as a health hazard, flooding in western Attica and the devastation in Mati (eastern Attica). The now extinct National School of Public Health was referred to as a post WWI imposed necessity, based on the conviction that first among all things; the Greek population must live and develop under healthy conditions (Ethnos, 1931). Without the now extinct National School of Public Health, the imagined new nation of 1821 and envisioned modern nation state of 1923 would not have been possible. Not only is the School a true mirror of a short period of Greek history, it was a part of Greek cultural heritage that self-destructed.

In Greece as elsewhere we have just come through an extended heat wave with heat related deaths are the most prevalent of all deaths from natural disasters (Greece, 1987). Climate change is causing more extreme events, including drought and extreme heat.

Ten days after the tragedy of Mati, Attica (23 July 2018) I was in the First Cemetery of Athens to remember the life of a dear friend. Entering and leaving, I visited a heart-wrenching sculpture depicting the “Mother of the Occupation” in the throes of death from starvation, her infant child by her side just inside the cemetery. It is a stark reminder of the eternal sufferings of mother and child now being repeated and in the migration crisis and in Attica aflame. Several days earlier a distraught policeman advised a journalist not to venture into Red Bay. He told her however tough she was she would collapse from the horror of utter annihilation she would encounter. The scene included a mother with a child between her legs burned beyond human recognition in the fires that erased the Community of Mati 20 kilometers east of Athens. As a mark of respect and in silent protest candles illuminate Syntagma Square in front of the Greek parliament. At ground zero people gather in church to seek relief and consolation and pay respect to their neighbors and friends after a spark sent Greece into national mourning. It took close to one hundred lives and changed the lives of many more.

300 meters above sea level close to a social care facility for children and northeast of Athens a negligent spark ignited dry vegetation to propel a spreading fire front at rapid speed in an easterly direction. Buffeted by gale-force winds parallel to the shore and vertically down the slopes to the sea the blaze raced on pushing the front slightly higher and mainly downwards towards the coastline. Winds gusting in excess of 100 km per hour fanned out the fire’s front to consume almost everything in its path. At times the fire moved like flamethrowers. The rapidity of spread left little room for the hands of man and human intervention. Mati is no more. Several other small townships have been seriously disabled.

From a single spark roughly 1260 hectares of land in eastern Attica burned with utter devastation. The only safety or mitigating factors that applied were proactive; more adequate disaster preparedness, appropriate numbers of well-trained personnel, better know-how deployment and inter-service telephony use. At a higher conceptual level and over the long-term, strong safety factors would be the cultivation of institutional autonomy, further reduction of a stifling bureaucracy and a scientific culture. On a practical level well maintained basic functions of state and wood and grassland land clearance of dry and dead vegetation do make a difference. Communication is the key element within a dynamic network of engaged elements and must have one focal point under expert coordination. Several children’s summer coastal camps were hastily and safely evacuated as the raging inferno swept through coastal towns on an easterly rampage.

When viewed from the sea Mati resembles an “eye” through which a fire storm has recently passed. After fire, rain came and now comes the release of toxic materials

from burnt debris adding further health hazards to the dangers of smoke inhalation, scorched corneas and fear, which many suffered. The clock in Mati now stands at just after midnight in deep post traumatic shock facing an uncertain future. Its vulnerability has now shifting along the disaster cycle from its developmental phase to the demands of efficient and effective recovery. Some control has been regained. Much more is needed.

After the fires my daughter, a volunteer took me to Mati and to the “hot spot” where Kati an elderly resident keeps the distribution center functioning, maintains logistics, organizes work and keeps food flowing to the hungry. She stopped to give me water while young people maintained a steady flow of coffee and other drinks.

People were numb but resilient. On gates and walls outside of fire destroyed homes survivors had written WE ARE WELL, inducing some sense of optimism. A funeral notice on a telegraph pole listed several dead from the same family, provoking despair. One house stood totally unscathed, its manicured garden looking as if the gardener had just tended it.

Grief still is enormous. Horrendous and horrifying death and the agony of still missing presumed dead take the breath away. Lives were lost in cars in attempts to escape the approaching inferno. Victims died in the fire itself, some drowned in the sea while swimming to flee the flames. Parents were looking for children, families searched for grandparents. A husband searched for his wife. A new born baby died in the sea at its mother’s breast, twin sisters were engulfed by flames together with their grandfather while a group of frantic people were penned in by flames before they could reach the sea. A dog showing great anxiety looked for its master. Animals were driven over a cliff by the heat. Firefighters, policemen, health personnel and ordinary people performed generous and heroic acts.

Science has helped the grim work of identifying the remains of those trapped victims in devastating fire to bring closure. In cases where they were trapped in a small enclosed building with a temperature of two hundred or so centigrade sustained for some hours making identification almost impossible.

Like many other communities Mati evolved haphazardly to a background of inadequately regulated building practices, use of inappropriate materials and in pinewoods; homes built too close together some on top of water courses damned up with building site rubble in a community with poor, impeded access to the in case of an emergency. (As the fires were brought under control, an open space parking lot closer to Athens gave way and cars started to move and slide resulting only in material damage. The cars were parked over a damned up water course.)

Analysis will show that varying levels of changes made or difference will be seen between original architectural plans and final structures of homes. Paying to legalize or legalizing by law what is illegal is part of a standard practice that will require great effort to change. When the system falls apart, bulldozers are brought out to erase illegally built structures.

While drawing conclusions to this disaster should be left to experts there are lessons in abundance from it as well as from earlier disasters. One citizen put it bluntly saying that unregulated town planning (arbitrary - illegal) made evacuation difficult and left people trapped without any escape route. An expert noted that Mati is representative of a community with an inbuilt risk of suicide with a very low probability of occurrence. But it happened.

A well-designed and purposeful scientific assessment of cause and effect is demanded that will provide positive knock-on effects for improved response readiness of the Greek authorities and of society in order to deal with any future disaster. It should point to more efficient and effective strategies, better coordination procedures and improved governance of all related institutions. It should suggest the required necessary and sufficient expertise, expertise that will be listened to within the context of a rejuvenated scientific culture and with the fulfillment of the educational needs of health disaster management and much more. Most fires are a result of negligence.

Worldwide, natural disasters have killed about 4 million people and affected more than 1 billion more over the past 30 years! In Greece I have followed sequential disasters mainly in the capacity of directing international disaster management activities (2000-2018) in disaster research in collaboration with the World Association of Disaster Emergency Medicine (WADEM) supported by the Hellenic Ministries of Foreign Affairs and Health. Many useful but never applied recommendations emanated from the collaboration. Much can be found in the Utstein Template of WADEM that was partially translated into Greek and used in teaching. It was recommended as a basis for postgraduate studies.

A statement emanating from the World Philosophical Forum in Athens 2016: our world and peoples, habitats and cultures face imminent threat; threat to life, to humanity and to the planet; which can erase man's trace and collective memory. In 2016, representatives of European public health expressed concern with rising population vulnerability from austerity in Greece, the consequences of large refugee trails threading the Balkan Peninsula and the threat of emerging epidemics such as Ebola and West Nile Virus and the potential for cross-border disasters, which so far has included radioactive fallout and flooding.

Each sequential Greek government has done something needed but usually insufficient to arrive at the threshold of significant impact. With each disaster, expert opinions, nonsense and wise words are heard; rumors circulate (Satellite attack with lasers, 2007 / *Putin's revenge*, and God's punishment for an atheist PM, 2018)). In disaster's aftermath the government claims that things were done well and announces new measures, which may or may not be applied. The opposition says nothing was done well in response to disaster. This exaggerated disparity in perspective reflects a weak scientific culture and a strong party political system. Law suits took off in an exaggerated legalistic culture. Today the COVID problem space is also one of lawsuits.

It is no rumor though that Greece is in possession of a contemporary Hitech but unused *Burn Treatment Center* donated by the *Latsis Foundation*. It is no rumor that Greece lacks an adequate and effective blood donation-collection system causing it to import blood. Paradoxically however, a result of citizen response to Mati, much collected blood will be discarded. Evacuation plans do exist for example for hospitals, summer camps and communities but they need more frequent review and examination. In depth reviews of the disaster cycle from readiness and preparedness (earthquake, flood, fire) to recovery and revitalization of damaged communities are now more than ever needed.

I end this brief and unfortunate essay on a note celebrating Greek youth who are well prepared to make hard decisions in times of crisis. Seeing the flames approach, teenagers took down curtains, turned off electricity, redistributed furniture, left containers of water in various places of the home, doused down the outside and then fled. They made it! In a stadium close to the hot spot youth spontaneously gathered in small groups which swelled to a critical mass ready to do anything they thought they should do and did. Under their own orders they evolved into a force to be reckoned with.

In the awful story of Attica, youth learned something of chaos and the complexity of disaster as well as the mismatch between real needs of response and the reality at ground zero, and worked with it. It is doubtful that youth can play a role in staying the growing epidemic of West Nile virus as Attica undergoes tighter epidemiological surveillance after reports of several but unconfirmed deaths from the virus. In the past, Greece, suffered greatly from endemic malaria and a pandemic of dengue fever which were eradicated by public health measures. Once again Greece is dealing with mosquito based disease but with a weak and compromised public health infrastructure. In 1927, few cases of dengue fever were noted while the following year, 3000 deaths occurred. It precipitated a short-lived revolution in public health and a unique School was born which eradicated malaria and brought tuberculosis under control.

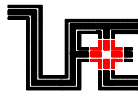
Today, three years after Mati, Greece splendidly celebrates its bicentennial while today, it is almost impossible to imagine Greece circa 1930 as a series of ruins (Venizelos, 1930) or the health conditions of the Greek people where an angry curse grips the nation (*kakomoiria*).....a vicious thirst thrashes almost all the cities of Greece health, see for yourself the big god of happiness of the population; no one can claim that the problems of population health have been resolved, nor can the state certify to us, its people, that its health policy is triumphant (Roditis, 1925) while a student of the Athens School described conditions in Northern Greece as an exceedingly low level of health and a largely and systematically undernourished population, uninterruptedly ravaged by the pestilence of contagious disease (Valaoras 1930).

The downplayed double-shock of the economic crisis in 2010 and the ongoing COVID pandemic of 2020, the country as it celebrates its bicentennial must set a

new goal, one that goes beyond conventional economic development, based on a radically different perception of the relationship between humans and their surroundings. One ingredient is public health and health disaster management.

REFERENCES

1. **Jeffrey Levett.** Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS): Loud Clang of the Leper's Bell, 2003. Experience from the 2007 Peloponnese Wildfires: Six Months after the Disaster. *Prehospital and Disaster Medicine* / Volume 26 / Issue 02 / April 2011, pp 79-89
2. **Jeffrey Levett.** Editorial, From cradle of European civilization to grave austerity: does Greece face a creeping health disaster? *Prehosp Disaster Med*, 2014 Feb; 29(1):2-3.doi: 10.1017/S1049023X13009084. Epub 2013 Nov 29,
3. **Jeffrey Levett.** Disastrous Events and Political Failures. *Prehosp Disaster Med*. 2015;30(3):1 2.
4. **ASPHER.** Athens ASPHER Accord. 2016.
5. **Jeffrey Levett.** Hidden Devils, Lepers and Warning Bells, We have to put our faith in science, 16 February 2020
6. **WHO,** Weekly Epidemiological Report for West Nile Virus disease, Greece, 2018 - 02 August 2018.
7. **Hellenic Center for Disease Control and Prevention (HCDCP).** Office for Vector Borne Diseases Department for Epidemiological Surveillance and Intervention.
8. **Rachel Kyte.** Chilling Prospects: Providing Sustainable Cooling for All, 2018 SEforALL.

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
Η ΦΛΟΓΑ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
3 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ, Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΘΡΗΝΕΙ
ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ
ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

Τζέφρεϊ Λέβερ

Ο Καθηγητής κ. *Jeffrey Levett* έλαβε το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης *Gusi* (Gusi Peace Prize International) το 2019, ένα από τα επιφανέστερα βραβεία στην Ασία. Θεωρείται το βραβείο *Νόμπελ* Ειρήνης της Ανατολής και με αυτό έλαβε το κλειδί της πόλεως της Μανίλα (πρωτεύουσας των Φιλιππινών). Το βραβείο δεν είναι χρηματικό και δίδεται με την προσδοκία και ευχή ο αποδέκτης να συνεχίσει τον αγώνα για την ειρήνη. Το βραβείο δόθηκε για τις υπηρεσίες του για την Παγκόσμια Δημόσια Υγεία, τη διάδοση της ελληνικής σκέψης και των αρχών της κλασικής φιλοσοφίας. (Βλ. *Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020). Ο κ. *Τζέφρεϊ Λέβερ* είναι Ομότιμος Καθηγητής της *Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας* (Αθήνα) και Καθηγητής του *Ευρωπαϊκού Κέντρου Ειρήνης και Ανάπτυξης* (Βελιγράδι). *Πανεπιστήμιο της Ειρήνης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών*. (Βλ. Δημόσια Υγεία 1900-2018: Ο ραγισμένος καθρέφτης της παραμελημένης Κοινωνίας με κάλεσμα θεϊκή παρέμβαση - Ξύπνα Θεά Υγεία για να μας δείξεις τη σωστή πορεία της πατρίδας. Βοήθα στην υπέρβαση των κομματικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών εμποδίων. Βοήθα αν μπορείς στη μείωση των άδικων και μη επιστημονικά τεκμηριωμένων αντιδράσεων και στην οικοδόμηση της επιστημονικής κουλτούρας στο χώρο υγείας).

Περίληψη: Προβληματισμοί για ζητήματα Δημόσιας Υγείας με αφορμή την οδυνηρή επόττειο της μεγάλης φωτιάς στο Μάτι Αττικής που οδήγησε σε πάνω από 100 θανάτους.

EDITORIAL BLAME THE SEA PEOPLE ECOLOGICAL DISASTER IN GREECE

Jeffrey Levett

Professor *Jeffrey Levett*, Emeritus Professor of the *National School of Public Health (Athens)* and Professor of the *European Center for Peace and Development, United Nations University of Peace*, (Belgrade). Professor *Jeffrey Levett* received the *Gusi International Peace Prize* in 2019, one of the most prominent awards in Asia. It is considered the *Nobel Peace Prize* of the East and with it he received the key to the city of Manila (capital of Philippines). The prize is not monetary and is given with the expectation and wish of the recipient to continue the fight for peace. The award was given for his services to Global Public Health, the dissemination of Greek thought and the principles of classical philosophy. (*Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace, 16.01.2020*).

Extreme and deadly weather conditions in Europe became commonplace this summer along with the broken dreams of citizens, first in the north with excessive rain, floods, landslides and homelessness, now in the south with unbearable heat, fire and choking environmental conditions after forests, woodlands and parkland areas burn. Summer is becoming more and more dangerous due to the increase in heat, while little is being done for climate adaptation. In both regions, the affected populations are in a state of psychological confusion. In all regions, the words of the prophet Amos in denouncing those who oppressed innocents took bribes, used power to deprive the poor of justice while building mansions with lush gardens still hold currency.

Consciousness loses its resilience and becomes exhausted from social dementia and is a dangerous threat to a democratic society and human existence. A much bigger gap exists between even the relatively less well-off in the developed world and most of humanity practice of mental health destruction.

With the advancing environmental crisis in the time of Covid, society is without adequate disaster management and is being pushed towards increasing inequality and nudged towards social instability. Inequality blocks progress puts a brake on development and augments instability and as Burkle says autocratic regimes are seriously handicapped by sociopathic narcissistic leaders who are incapable of understanding the health consequences of infectious diseases or the impact on the population. The system demonstrates riches for the few, enormous profits for many

while the wages of corruption reap havoc for most. Nothing though can compare to the potential devastation posed by nuclear weapons the greatest hazard to life on earth. Should a nuclear weapons launch button be pressed, by accident or intent, time will have run out on humanity; any planning of disaster preparation and the protection of people and society for tomorrow will have no meaning; social dementia will be erased from memory.

Precious forests of Greece burn again with an eerie crackle and pop as sap evaporates and wood becomes ash and the Delta variant spreads rapidly with increasing infectiousness as the struggle goes on to vaccinate. Hearts ache and some have stopped beating seeing their loved ones hospitalized and homes in ashes. Just as a forest fire can suddenly take a new direction as winds change or firefighters reduce the fury of one front, the ongoing epidemic can shift course and the health services once again overwhelmed. In *Hidden devils* I wrote that we cannot rule out Covid's visitation to Greece or death in Venice and prepare here and now for the future. Six months later and once again I argued that socio-economic differences coupled with reluctant political recognition for public health and a rejection of the wisdom of the golden mean drive inequality and damage population health, now exacerbated by Covid, flooding and heatwaves.

It is just three years since Mati. The human resources, men and women, firefighters, pilots, police, water resources, health care personnel and reporters working in organizations representing the basic social functions of the state are making enormous efforts, to the point of personal exhaustion, to stop the raging dance of fire as one wave of flames gives rise to another throughout the country. The conditions are such that before water touches them a significant part has already evaporated from the thermal load of the extremely dry soil. The prayer of all is for the flames to fall and for the inferno to stop in order to give a rest to the dry land and a sense of hope to despairing citizens for a green and better life.

The atmosphere is dark and saturated with particles of sizes that can severely irritate the lungs. Outdoor masks are imperative and for many, they are also imperative even indoors. It is necessary for people to restrict unnecessary movement and stay as long as possible in hermetically sealed homes.

As many parts of the earth burn it is politically easy to hide from reality and blame the People of the Sea for our planetary hell? The Sea People towards the end of the Bronze Age were blamed for precipitating the Dark Ages and the great migrations that followed. The forces of destruction then; drought, poverty, famine, the collapse of trade routes and infrastructure. Now, floods, heatwaves and Covid are cutting man and humanity off from their star. To heal the earth and protect humanity we must know well, who these modern Sea people are who anchor their ships and rip up the planet for profit and call it development.

The need to address, manage and repair the health effects of disasters worldwide is now a major priority for societies. During the period 2000-2010 the National School of Public Health, Greece made a series of scientific announcements and presentations at international conferences in many countries (United Kingdom, Netherlands, Serbia, Israel, Turkey, USA) concerning the prevention and treatment of health effects of natural, social and humanitarian crises and disasters (forest fires, economic crisis and austerity, etc.) and the treatment of victims and their mental issues.

Based on this, the School submitted to the competent Greek authorities useful proposals the fruit of many years of research and scientific cooperation with the international community that remain relevant today. They concerned the creation of postgraduate studies based on public health, human security health and health diplomacy, the promotion of the widest possible cooperation with the countries of the South-Eastern Mediterranean and the establishment of a High Level Advisory Committee on the promotion of social scientific readiness, relevant educational approaches and facilitation of disaster monitoring. I would say that there is no Greek who does not know the risk of floodings as a result of clogged upstreams and run-off watercourses.

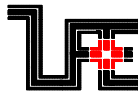
Frequent and successive disasters (earthquakes, forest fires, oil spills, floods) remind us of our ongoing obligation for preventive and responsive disaster management. As a reminder, the said School was founded by Eleftherios Venizelos in response to the miserable health conditions of the time. It strengthens the then poor scientific knowledge in the country, to form a culture of public health and build stable cooperation with the international community.

On the 50th anniversary of the Association of Public Health Schools in the European Region, ASPHER (2016), and convened at the Athens School of Public Health, the Athens ASPHER Accord (AAA) reiterated its concern about the plight of growing vulnerability and the need to prepare for public health.

In 2019, in its urgent appeal, the World Philosophical Forum came back to classical philosophy in Greece with the challenges and promising opportunities for change and development and Greece proposed minimizing contributions to climate change to make life easier whether the future as it does now with seismic activity and to better prepare to face an awesome menu of more frequent disasters.

Our planet and humanity face destruction and death at different time constants, immediately with the push of a button, later with global warming and over a lifetime of steadily embedded corruption and social dementia. But no one listens and no one is to blame. The world is burning and much of America is burning. The gate to the port of Beirut from where the Dengue fever entered Greece 90 years ago has collapsed, while the only School of Public Health fell into the political ax after floods in Mantra, west of Athens, burning Mati, east of Athens and before Covid who has made all the bad things worse. No institution or academy protested when political executors cut down the 90-year-old public health tree, Athens (2019). While public health can help build a resilient, peaceful world, Democrats do not always fully support it or just pay for it, intelligence and emperors do not. What Greece and the world need now is a new moral compass and a new North Star for which a better way can be navigated. for problems flooding Europe. The forces of destruction have separated humanity from its star.

Courage to the firefighters of Greece where there is an extreme risk of fire (category 5 alarm) and a very high risk (category 4) for many areas, from fires. Greece has many information resources from civil protection guidelines to fire forecast maps and a reasonable set of basic social functions. It does not have sufficient resources to fight fires on the many fronts that occur and no longer has its unique and cultural asset the public health school. Its execution was an attack on interdisciplinary public health and an insult to his education and experience.

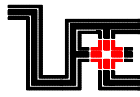

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΦΩΤΙΑΣ ΣΤΟ ΜΑΤΙ ΑΤΤΙΚΗΣ

Τζέφρεϊ Λέβετ

Ο Καθηγητής κ. *Jeffrey Levett* έλαβε το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης *Gusi* (Gusi Peace Prize International) το 2019, ένα από τα επιφανέστερα βραβεία στην Ασία. Θεωρείται το βραβείο *Νόμπελ* Ειρήνης της Ανατολής και με αυτό έλαβε το κλειδί της πόλεως της Μανίλα (πρωτεύουσας των Φιλιππινών). Το βραβείο δεν είναι χρηματικό και δίδεται με την προσδοκία και ευχή ο αποδέκτης να συνεχίσει τον αγώνα για την ειρήνη. Το βραβείο δόθηκε για τις υπηρεσίες του για την Παγκόσμια Δημόσια Υγεία, τη διάδοση της ελληνικής σκέψης και των αρχών της κλασικής φιλοσοφίας. (Βλ. *Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020). Ο κ. *Τζέφρεϊ Λέβετ* είναι Ομότιμος Καθηγητής της *Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας* (Αθήνα) και Καθηγητής του *Ευρωπαϊκού Κέντρου Ειρήνης και Ανάπτυξης* (Βελιγράδι). *Πανεπιστήμιο της Ειρήνης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών*. (Βλ. *Δημόσια Υγεία 1900-2018: Ο ραγισμένος καθρέφτης της παραμελημένης Κοινωνίας με κάλεσμα θεική παρέμβαση - Ξύπνα Θεά Υγεία για να μας δείξεις τη σωστή πορεία της πατρίδας. Βοήθα στην υπέρβαση των κομματικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών εμποδίων. Βοήθα αν μπορείς στη μείωση των άδικων και μη επιστημονικά τεκμηριωμένων αντιδράσεων και στην οικοδόμηση της επιστημονικής κουλτούρας στο χώρο υγείας*).

Περίληψη: Προβληματισμοί για ζητήματα Δημόσιας Υγείας με αφορμή τη μεγάλη φωτιά στο Μάτι Αττικής που οδήγησε σε οικολογική καταστροφή.

EDITORIAL ECOLOGICAL DISASTER IN THE MEDITERANEAN SEA PEOPLE ASSAIL AGAIN

Jeffrey Levett

Professor *Jeffrey Levett*, Emeritus Professor of the *National School of Public Health (Athens)* and Professor of the *European Center for Peace and Development, United Nations University of Peace*, (Belgrade). Professor *Jeffrey Levett* received the *Gusi International Peace Prize* in 2019, one of the most prominent awards in Asia. It is considered the *Nobel Peace Prize* of the East and with it he received the key to the city of Manila (capital of Philippines). The prize is not monetary and is given with the expectation and wish of the recipient to continue the fight for peace. The award was given for his services to Global Public Health, the dissemination of Greek thought and the principles of classical philosophy. (*Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020).

Let justice roll on like a river, righteousness like a never-failing stream!

Amos 5:24

Congratulations to the National School of Public Health, Greece for its exemplary and commendable efforts regarding crisis-affected populations and for strengthening relations between neighboring countries.

President, World Association for Disaster Emergency Medicine - WADEM

We are at the beginning of mass extinction, and all you can talk about is money and fairy tales of eternal economic growth. How dare you!

Greta Thunberg

Human history becomes more and more a race between education and catastrophe.

HG Wells

Extreme and deadly weather conditions in Europe became commonplace this summer along with the broken dreams of citizens; first in the north with

excessive rain, floods, landslides and homelessness, now in the south with unbearable heat, fire and choking environmental conditions after forests, woodlands and parkland areas burn. Summer becomes more and more dangerous due to the increase in heat, while little is being done for climate adaptation. In both regions the affected populations are in a state of psychological confusion. In all regions the words of the prophet Amos ring out in denouncing those who oppressed innocents, took bribes, used power to deprive the poor of justice while building mansions with lush gardens still hold currency. Hendrik Marsman says in every region the voice of water, telling of endless disaster is heard and feared.

Courage to the firefighters of Greece where there is an extreme risk of fire (category 5 alarm) and a very high risk (category 4) for many areas, from fires. Greece has many information resources from civil protection guidelines to fire forecast maps and a reasonable set of basic social functions. It does not have sufficient resources to fight fires on the many fronts that occurred and no longer has its unique and cultural asset the public health school. Its execution was an attack on interdisciplinary public health and an insult to his education and experience. Consciousness is losing its resilience, exhausted from social dementia and is becoming a dangerous threat to democratic society and human existence. It has precipitated gaps the biggest one between the great number of those relatively less well-off in the developed world and most of the rest of humanity.

With advancing environmental crisis in the time of COVID, society is without adequate disaster management and is being pushed towards increasing inequality, nudged towards social instability. Inequality blocks progress, puts a brake on development and augments instability. As Burkle says autocratic regimes are seriously handicapped by sociopathic narcissistic leaders who are incapable of understanding the health consequences of infectious diseases or the impact on the population. The system demonstrates riches for the few, enormous profits for many while the wages of corruption reap havoc for most. Nothing though can compare to potential devastation posed by nuclear weapons the greatest hazard to life on earth. Should a nuclear weapons launch button be pressed, by accident or intent, time will have run out on humanity; any planning of disaster preparation and the protection of people and society for tomorrow will have no meaning; social dementia will be erased from memory.

Precious forests of Greece burn again with an eerie crackle and pop as sap evaporates and wood becomes ash. The Delta variant spreads rapidly with increasing infectiousness as the struggle goes on to vaccinate. Hearts ache and some have stopped beating seeing their loved ones hospitalized and homes in ashes. Just as a forest fire can suddenly take a new direction as winds change or fire fighters reduce the fury of one front, the ongoing epidemic can shift course and the health services once again overwhelmed. In Hidden devils

wsmag I wrote that we cannot rule out COVID's visitation to Greece or death in Venice and prepare here and now for the future. Six months later and once again I argued that socio-economic differences coupled with reluctant political recognition for public health and a rejection of the wisdom of the golden mean drive inequality and damage population health, now exacerbated by COVID, flooding and heat waves.

It is just three years since Mati. The human resources, men and women, firefighters, pilots, police, water resources, health care personnel and reporters working in organizations representing the basic societal functions of the state are making enormous efforts, to the point of personal exhaustion, to stop the raging dance of fire as one wave of flames gives rise to another throughout the country. The conditions are such that before water touches them a significant part has already evaporated from the thermal load of the extremely dry soil. The prayer of all is for the flames to fall and for the inferno to stop in order to give a rest to the dry land and a sense of hope to despairing citizens for a green and better life.

The atmosphere is dark and saturated with particles of sizes that can severely irritate the lungs. Outdoor masks are imperative and for many they are also imperative even indoors. It is necessary for people to restrict unnecessary movement and stay as long as possible in hermetically sealed homes.

As many parts of the earth burn it is politically easy to hide from reality and blame the People of the Sea for our planetary hell? Towards the end of the Bronze Age, the Sea People were blamed for precipitating the Dark Ages and the great migrations that followed. The forces of destruction then; drought, poverty, famine, collapse of trade routes and infrastructure. Now, floods, heat waves and COVID are cutting man and humanity off from their star. To heal the earth and protect humanity we must know well, who these modern Sea people are who anchor their ships off shore and rip up the planet for profit and call it development.

The need to address, manage and repair the health effects of disasters worldwide is now a major priority for societies. During the period 2000-2010 the National School of Public Health, Greece made a series of scientific announcements and presentations at international conferences in many countries (United Kingdom, Netherlands, Serbia, Israel, Turkey, and USA). They were concerned with prevention and treatment of health effects of natural, social and humanitarian crises and disasters (forest fires, economic crisis and austerity, etc.) and the treatment of victims and their mental issues.

Based on this, the School submitted useful proposals to the competent Greek authorities the fruit of many years of research and scientific cooperation with the international community. They remain relevant today. They were concerned with the creation of postgraduate studies based on public health, human security health and health diplomacy, the promotion of the widest possible cooperation

with the countries of the Eastern Mediterranean and the establishment of a High Level Advisory Committee on the promotion of social scientific readiness, relevant educational approaches and facilitation of disaster monitoring. I would say that there is no Greek who does not know the risk of flooding as a result of clogged up streams and run-off water courses. The layout of many summer homes is different from the original plans.

Frequent and successive disasters (earthquakes, forest fires, oil spills, floods) remind us of our ongoing obligation for preventive and responsive disaster management. As a reminder the said School was founded by Eleftherios Venizelos in response to the miserable health conditions of the time. It strengthened the then poor scientific knowledge in the country and formed a culture of public health as it built stable cooperation with the international community.

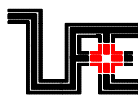
On the 50th anniversary of the Association of Public Health Schools in the European Region, ASPHER (2016), convened in the Athens School of Public Health, the Athens ASPHER Accord (AAA) reiterated its concern about the plight of growing vulnerability and the need to prepare for public health and health disaster management.

In its urgent appeal in 2019, the World Philosophical Forum asked for a return to classical philosophy in Greece and suggested that the challenges and promising opportunities for change and development in Greece should minimize contributions to climate change to make life easier to extreme weather, heat, flooding in the future as it does now with seismic activity.

Our planet and humanity face destruction and death on different time scales or constants. It will be immediate with the push of a button, later and haphazardly with global warming and over just one lifetime, a result of corruption and social dementia. But no one listens and no one is to blame. The world is burning and much of America is burning. The gate to the port of Beirut has collapsed. It was from there that Dengue fever entered Greece 90 years ago and a School of Public Health was born. It finally fell by political axing after floods in Mantra, West of Athens, burning Mati, and East of Athens and before COVID. No institution, academy or high profile person protested when political executors cut down the 90-year-old public health tree, Athens (2019). While public health can help build a resilient, peaceful world, Democrats do not always fully support it or just pay lip service to it. What Greece and the world need now is a new moral compass and a new North Star for which a better way can be navigated. The forces of destruction have separated humanity from its star.

What has burned can return in one to two decades but I fear the unhealthy mind set of the destroyers of a School is here to stay. Now and what a shame, we have mass graves, crimes against indigenous children, who lived under the protection and care of church and state in Canada, a country that has done so

much for health. One earlier blot on Canada decried by John Last was the closing of its center of excellence the Toronto School of Public Health.

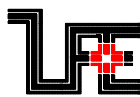

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Τζέφρεϊ Λέβετ

Ο Καθηγητής κ. *Jeffrey Levett* έλαβε το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης *Gusi* (Gusi Peace Prize International) το 2019, ένα από τα επιφανέστερα βραβεία στην Ασία. Θεωρείται το βραβείο *Νόμπελ* Ειρήνης της Ανατολής και με αυτό έλαβε το κλειδί της πόλεως της Μανίλα (πρωτεύουσας των Φιλιππινών). Το βραβείο δεν είναι χρηματικό και δίδεται με την προσδοκία και ευχή ο αποδέκτης να συνεχίσει τον αγώνα για την ειρήνη. Το βραβείο δόθηκε για τις υπηρεσίες του για την Παγκόσμια Δημόσια Υγεία, τη διάδοση της ελληνικής σκέψης και των αρχών της κλασικής φιλοσοφίας. (Βλ. *Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020). Ο κ. *Τζέφρεϊ Λέβετ* είναι Ομότιμος Καθηγητής της *Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας* (Αθήνα) και Καθηγητής του *Ευρωπαϊκού Κέντρου Ειρήνης και Ανάπτυξης* (Βελιγράδι). *Πανεπιστήμιο της Ειρήνης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών*. (Βλ. Δημόσια Υγεία 1900-2018: Ο ραγισμένος καθρέφτης της παραμελημένης Κοινωνίας με κάλεσμα θεϊκή παρέμβαση - Ξύπνα Θεά Υγεία για να μας δείξεις τη σωστή πορεία της πατρίδας. Βοήθα στην υπέρβαση των κομματικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών εμποδίων. Βοήθα αν μπορείς στη μείωση των άδικων και μη επιστημονικά τεκμηριωμένων αντιδράσεων και στην οικοδόμηση της επιστημονικής κουλτούρας στο χώρο υγείας).

Περίληψη: Προβληματισμοί για ζητήματα Δημόσιας Υγείας για την οικολογική καταστροφή στη Μεσόγειο.

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΕΔΩ ΜΑΤΙ, ΚΑΙ ΕΚΕΙ ΜΑΤΙ, ΠΑΝΤΟΥ ΜΑΤΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΦΛΕΓΕΤΑΙ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Τζέφρεϊ Λέβερ

Ο Καθηγητής κ. *Jeffrey Levett* έλαβε το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης *Gusi* (Gusi Peace Prize International) το 2019, ένα από τα επιφανέστερα βραβεία στην Ασία. Θεωρείται το βραβείο *Νόμπελ* Ειρήνης της Ανατολής και με αυτό έλαβε το κλειδί της πόλεως της Μανίλα (πρωτεύουσας των Φιλιππινών). Το βραβείο δεν είναι χρηματικό και δίδεται με την προσδοκία και ευχή ο αποδέκτης να συνεχίσει τον αγώνα για την ειρήνη. Το βραβείο δόθηκε για τις υπηρεσίες του για την Παγκόσμια Δημόσια Υγεία, τη διάδοση της ελληνικής σκέψης και των αρχών της κλασικής φιλοσοφίας. (Βλ. *Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020). Ο κ. *Τζέφρεϊ Λέβερ* είναι Ομότιμος Καθηγητής της *Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας* (Αθήνα) και Καθηγητής του *Ευρωπαϊκού Κέντρου Ειρήνης και Ανάπτυξης* (Βελιγράδι). *Πανεπιστήμιο της Ειρήνης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών*. (Βλ. Δημόσια Υγεία 1900-2018: Ο ραγισμένος καθρέφτης της παραμελημένης Κοινωνίας με κάλεσμα θείκη παρέμβαση - Ξύπνα Θεά Υγεία για να μας δείξεις τη σωστή πορεία της πατρίδας. Βοήθα στην υπέρβαση των κομματικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών εμποδίων. Βοήθα αν μπορείς στη μείωση των άδικων και μη επιστημονικά τεκμηριωμένων αντιδράσεων και στην οικοδόμηση της επιστημονικής κουλτούρας στο χώρο υγείας).

- Είναι λυπηρό ότι αν και εδώ στην αρχαιότητα άκμασε η Υγιεινή δεν καταβλήθηκε η αναγκαία προσοχή μετά την αναγέννηση σε ότι αφορά την διδασκαλία και την εφαρμογή αυτής της επιστήμης.
- ΑΛΗΘΕΙΑ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ, Η ΕΠΟΠΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΡΟΥΡΗΣΗ; ΕΙΝΑΙ ΑΡΚΕΤΗ Η ΕΝΤΟΛΗ «ΕΚΚΕΝΩΣΤΕ» ;
- «Συγχαρητήρια στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας της Ελλάδας για τις υποδειγματικές και αξιόπαινες προσπάθειές της όσον αφορά τους πληγέντες πληθυσμούς αλλά και για τη σύσφιξη σχέσεων μεταξύ γειτονικών κρατών.» {Πρόεδρος WADEM Παγκόσμιας Εταιρείας Επείγουσας Ιατρικής και Ιατρικής Καταστροφών) Εξώφυλλο: Health Disaster Management-Hellenic-Turkish Solidarity Building, 2008}
- «...η τύχη μας έχει τους Έλληνες πάντοτε ολίγους. Ότι αρχή και τέλος, παλαιόθεν και ως τώρα, όλα τα θεριά πολεμούν να μας φάνε και δεν μπορούνε. Τρώνε από μας και μένει και μαγιά. Και οι ολίγοι αποφασίζουν να πεθάνουν. Κι όταν κάνουν αυτήνη την απόφασιν, λίγες φορές χάνουν και πολλές κερδαίνουν.»

- Είναι ντροπή που οι Κυβερνήσεις δεν έχουν φροντίσει ανάλογο με τα κοινωνικά προβλήματα και κατάλληλα για τη κουλτούρα για τη μοναδική Σχολή της που έχει γράψει ιστορία.
- «Εν μέσω πυρκαγιών, θανατηφόρων πλημμυρών και ιστορικών αλλαγών στο τροπικό δάσος, ο πλανήτης αισθάνεται ήδη τις συνέπειες της συνεχούς αδράνειας».

Οι ακραίες και θανατηφόρες καιρικές συνθήκες στην Ευρώπη κατέληξαν να είναι συνήθεια αυτό το καλοκαίρι μαζί με κατεστραμένα όνειρα των πολιτών. Πρώτα στο βορρά, με υπερβολικές βροχές, πλημμύρες, κατολισθήσεις και αστέγους, τώρα στο νότο, με ανυπόφορη ζέστη, φωτιά και πνιγμούς από το κάψιμο δασικών εκτάσεων και μετά σπιτιών. Το καλοκαίρι γίνεται όλο και πιο επικίνδυνο λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας, ενώ λίγα γίνονται για την κλιματική προσαρμογή των επαναλαμβανόμενων πλημμυρών και του καυσωνα. Και στις δύο περιπτώσεις, οι πληθυσμοί που επηρεάζονται βρίσκονται σε κατάσταση συναισθηματικής σύγχυσης. Όμως καίγεται ο πλανήτης και ο καπνος απλώνεται μέχρι το Βόρειο Πόλο.

Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με μια εμπρηστική ρητορική και προφανή καθημερινή επιθετικότητα σε βάρος της, μια πιθανή αναζωπύρωση του COVID και συνέχιση του καύσωνα. Ο συνδυασμός ακραίων θερμοκρασιών και υψηλής υγρασίας δημιουργεί επικίνδυνες καταστάσεις που μπορούν να προκαλέσουν ασθένειες λόγω θερμότητας, ενώ λιγοστεύουν οι πνεύμονες - κυψελίδες πρασίνου της Ελλάδας. Και ακούγονται ξανά κραυγαλέες κριτικές, συμβουλές και πολιτικές προτάσεις για θέματα για τα οποία, εκείνοι οι οποίοι ασκούν την κριτική, μπορούσαν οι ίδιοι να κάνουν κάτι, και δεν εκαναν ή για πράγματα που ποτέ δεν εφαρμόστηκαν. Η κλιματική κρίση απαιτεί πρόσθετα μέτρα, η κατάσταση δεν προσφέρεται για πρόχειρες δικαιολογίες, ότι υπάρχουν εκθέσεις ειδικών που δεν λήφθηκαν υπ' όψιν, ότι δεν υπάρχει καμιά μέριμνα για πρόληψη προστασίας των δασών, κανένα αποτελεσματικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης, ανεπαρκείς ενισχύσεις μέσων, προσωπικού, δυνάμεων πυρόσβεσης. Πριν μερικές μέρες ο πρωθυπουργός αναφέρθηκε στο πόρισμα Goldammer σχετικά με το Μάτι, που όπως ξέρουμε δεν έδινε καμία αναγνωσιμότητα στη δημόσια υγεία, μολονότι οι προτάσεις που δόθηκαν στις Ελληνικές αρχές (Υπουργεία Υγείας και Εξωτερικών) από την ΕΣΔΥ μεταξύ 2000-2012 είναι όμοιες. Σαφώς οι ελληνικές αρχές δεν αναφέρθηκαν στην ιστορική Σχολή της, αφού ήταν έτοιμη για εκτέλεση, (κλείσιμο δηλαδή) μολονότι έδωσε σημαντική βοήθεια προς τη ανάπτυξη της νεοσύστατης Σχολής στη Γερμανία.

Καθώς καίγονται τα πολύτιμα δάση της Ελλάδας, ο πόνος είναι αβάσχυτος και κάποιοι έχουν πια σταματήσει να βλέπουν τα σπίτια τους να γίνονται στάχτη. Το ανθρώπινο δυναμικό των βασικών λειτουργιών της πολιτείας κάνει ηράκλειες προσπάθειες, μέχρι εξαντλήσεως, για να σταματήσει ο μανιασμένος χορός των κυμάτων της φλόγας. Οι συνθήκες είναι τέτοιες, ώστε πριν τα νερά ακουμπήσουν την κόλαση, ένα σημαντικό μέρος τους θα έχει ήδη εξατμιστεί εξαιτίας του θερμικού φορτίου του εξαιρετικά ξηρού εδάφους. Η προσευχή όλων είναι οι

φλόγες να πέσουν και η κόλαση να σταματήσει για να δοθεί ανάπαυλα στην ξεραμένη γη, αλλά και στους πολίτες πράσινο και παράταση ζωής.

Η ατμόσφαιρα είναι θολή και κορεσμένη από σωματίδια με μεγέθη που μπορούν να προσβάλλουν σοβαρά τους πνεύμονες. Οι μάσκες σε εξωτερικούς χώρους είναι επιτακτικές και για πολλούς είναι επίσης επιτακτικές ακόμη και σε εσωτερικούς χώρους, ενώ αναγκάζονται οι άνθρωποι να περιορίσουν τις άσκοπες μετακινήσεις τους και να μένουν όσο το δυνατόν περισσότερο σε ερμητικά κλειστές κατοικίες. Τα μικροσκοπικά σωματίδια από τον καπνό είναι επιβλαβή για την υγεία τους πολίτες, ακόμη και αν αυτοί βρίσκονται αρκετά μακριά από τη φωτιά.

Μολονότι πολλά μέρη της γης φλέγονται δεν πρέπει να κρυβόμαστε πίσω απ' αυτό, διότι είναι σαν να κατηγορούμε, απλά και μόνο, τους ανθρώπους της Θάλασσας για την πλανητική κόλαση. Οι δυνάμεις της καταστροφής έχουν αποκόψει την ανθρωπότητα από το άστρο της. Για να θεραπεύσουμε τη γη και να προστατεύουμε την ανθρωπότητα, πρέπει να γνωρίσουμε καλά ποιοι είναι αυτοί οι Sea people που από απληστία και για το κέρδος, θυσιάζουν το περιβάλλον και την ανθρωπότητα.

Οι ανάγκες για την αντιμετώπιση, διαχείριση και αποκατάσταση των επιπτώσεων στην υγεία από καταστροφές, είναι σήμερα σημαντική προτεραιότητα των κοινωνιών, σε παγκόσμιο επίπεδο. Την περίοδο 2000-2012 η Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας (ΕΣΔΥ) πραγματοποίησε σειρά επιστημονικών ανακοινώσεων σε διεθνή συνέδρια, σε πολλές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Ολλανδία, Σερβία, Ισραήλ, Τουρκία, Η.Π.Α.) που αφορούσαν στην πρόληψη και αντιμετώπιση των υγειονομικών επιπτώσεων από φυσικές, κοινωνικές και ανθρωπιστικές κρίσεις και καταστροφές (δασικές πυρκαγιές, οικονομική κρίση και λιτότητα, κ.α.) στους πληγέντες πληθυσμούς. Βάσει αυτών, έχουν υποβληθεί στις αρμόδιες ελληνικές αρχές χρήσιμες προτάσεις, που αποτελούν καρπό πολύχρονης έρευνας και επιστημονικής συνεργασίας με τους αρμόδιους ελληνικούς και διεθνείς φορείς και παραμένουν επίκαιρες μέχρι σήμερα. Οι προτάσεις αφορούσαν τη δημιουργία μεταπτυχιακών σπουδών, βασισμένων στη δημόσια υγεία, την ανθρωπινή ασφάλεια (human security) και την υγειονομική διπλωματία (health diplomacy), την προώθηση της ευρύτερης δυνατής συνεργασίας με τις χώρες της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και τη σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής Υψηλού Επιπέδου για την προώθηση της κοινωνικής επιστημονικής ετοιμότητας, των σχετικών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και της διευκόλυνσης της παρακολούθησης των καταστροφών. Θα έλεγα ότι δεν υπάρχει Έλληνας που να μην γνωρίζει τον κίνδυνο των πλημμυρών ως αποτέλεσμα των μπαζωμένων ρεμάτων. εξοχική κατοικία που χτίστηκε σύμφωνα με τα αρχικά αρχιτεκτονικά σχέδια είναι σπανία.

Τα συχνά χτυπήματα, οι-διαδοχικές καταστροφές (σεισμοί, δασικές πυρκαγιές, πετρελαιοκηλίδα, πλημμύρες) μας υπενθυμίζουν τις διαρκείς υποχρεώσεις μας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση - διαχείριση των καταστροφών.

Υπενθυμίζω ότι η ΕΣΔΥ ιδρύθηκε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο ως απάντηση στις άθλιες συνθήκες υγείας της εποχής, με σκοπό να ενισχυθεί η φτωχή τότε επιστημονική γνώση στη χώρα μας, να διαμορφωθεί πολιτισμός δημόσιας υγείας και να οικοδομηθεί σταθερή συνεργασία με τη διεθνή κοινότητα.

Η εξαντλημένη συνειδητότητα από την κοινωνική ασυναισθησία και απραξία αποτελεί επικίνδυνη απειλή για τη δημοκρατική κοινωνία και την ανθρώπινη ύπαρξη, πρακτική καταστροφής της ψυχικής υγείας.

Αρκετές πολύτιμες σκέψεις υπάρχουν στο Πρότυπο Utstein του WADEM που μεταφράστηκε εν μέρει στα Ελληνικά και χρησιμοποιήθηκε στη διδασκαλία, σε σχολεία και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Στην 50ή επέτειο της Ένωσης Σχολείων Δημόσιας Υγείας στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια, ASPHER (2016), που συγκλήθηκε στη Σχολή Δημόσιας Υγείας της Αθήνας. Μέσω του Athens ASPHER Accord (AAA) εκφράστηκε η ανησυχία για το δύσεπίλυτο πρόβλημα της αυξανόμενης ευπάθειας και για την ανάγκη προετοιμασίας της δημόσιας υγείας σχετικά με τις προβληματικές καταστάσεις που κατακλύζουν την Ευρώπη. Οι δυνάμεις της καταστροφής έχουν διαχωρίσει την ανθρωπότητα από το αστέρι της.

Το 2019, στην επείγουσα έκκλησή του, το Παγκόσμιο Φιλοσοφικό Φόρουμ κατέφυγε στην Κλασική Φιλοσοφία και στην ελληνική φιλοσοφική παράδοση και σύγχρονο πολιτισμό για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και την άντληση και διαχείριση πολλά υποσχόμενων ευκαιριών αλλαγής και ανάπτυξης. Η Ελλάδα πρότεινε την ελαχιστοποίηση των μεθόδων που συντελούν στην κλιματική αλλαγή ώστε να καταστεί η ζωή ευκολότερη ενόψει ακραίων καιρικών φαινομένων και του μέλλοντος που εγκυμονούν, όπως ήδη συμβαίνει τώρα, με την έντονη σεισμική δραστηριότητα αλλά και γενικότερα, ώστε να υπάρξει καλύτερη προετοιμασία για την αντιμετώπιση ενός φοβερού “μενού” συχνότερων καταστροφών. η ζέστη του φετινού καλοκαιριού είναι μόνο μια προεπισκόπηση του τι να περιμένουμε στο μέλλον.

Προς τον Ban Ki-moon: Κατά την τελευταία επίσκεψή σας στην Αθήνα, για να εξετάσετε τις συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών κατά την αναζήτησή τους για ένα ασφαλές λιμάνι, λάβατε το συμβολικό σωσίβιο. Ο συμβολισμός είναι πιο επίκαιρος από ποτέ. Αντιπροσωπεύει ένα SOS, καθώς η ρύπανση κατακλύζει τον πλανήτη, τα χιόνια στους πόλους λιώνουν, οι φωτιές σαρώνουν τα δάση και οι πλημμύρες διαβρώνουν τη γόνιμη Γη.

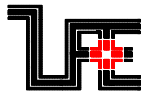
Ο πλανήτης μας και η ανθρωπότητα αντιμετωπίζουν καταστροφή και θάνατο, σε διαφορετικές χρονικές σταθερές, με το “κουμπί της συνεχούς καταστροφής” μόνιμα “πατημένο”, με τη σταδιακή υπερθέρμανση της γης και με μία ζωή συνυφασμένη με τη διαφθορά και την κοινωνική απραξία. Κανείς όμως δεν ακούει και κανείς δεν αποκαλύπτεται ότι φταίει. Ο κόσμος, συμπεριλαμβανομένου μεγάλου μέρους της Αμερικής, καίγεται. Η πύλη προς το λιμάνι της Βηρυτού, από όπου εισήλθε ο πυρετός του Δάγκειου στην Ελλάδα πριν από 90 χρόνια, έχει καταρρεύσει, ενώ η μοναδική Σχολή Δημόσιας Υγείας “κατακρεουργήθηκε με το

πολιτικό τσεκούρι” μετά από τις πλημμύρες στη Μάντρα, δυτικά της Αθήνας και το φλεγόμενο Μάτι, ανατολικά της Αθήνας, πριν από τον COVID 19 που έχει κάνει όλες τις δυσάρεστες καταστάσεις, ακόμα χειρότερες. Κανένα ίδρυμα, ούτε καν η Ακαδημία δεν διαμαρτυρήθηκε, όταν οι πολιτικοί εκτελεστές έκοψαν το 90χρονο δέντρο δημόσιας υγείας, στην Αθήνα (2019). Ενώ η δημόσια υγεία μπορεί να συμβάλλει στην οικοδόμηση ενός ανθεκτικού, ειρηνικού κόσμου, οι δημοκράτες δεν υποστηρίζουν στην πράξη ένα τέτοιο κόσμο, που, καθώς φαίνεται, δεν έχει την υποστήριξη, ούτε από τους ευφείς του κοινωνικού ιστού, ούτε από τους κρατούντες. Αυτό που χρειάζονται τώρα, η Ελλάδα και ο κόσμος, είναι μια νέα ηθική πυξίδα και ένα νέο Βόρειο Άστρο, με το οποίο μπορεί να πλοηγηθεί ένας καλύτερος τρόπος διαχείρισης των παραπάνω προβλημάτων.

Ας δώσουμε κουράγιο στους πυροσβέστες της Ελλάδας, που σπεύδουν σε πολλές περιοχές, όπου υπάρχει ακραίος (συναγερμός κατηγορίας 5) και πολύ υψηλός κίνδυνος πυρκαγιάς (κατηγορία 4). Η Ελλάδα διαθέτει πολλά μέσα πληροφόρησης, από κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής προστασίας, έως χάρτες πρόβλεψης πυρκαγιάς και επίσης, ένα εύλογο σύνολο βασικών κοινωνικών λειτουργιών. Δεν διαθέτει ωστόσο επαρκείς πόρους για την καταπολέμηση των πυρκαγιών στα πολλά μέτωπα που συμβαίνουν και δεν έχει πλέον τη μοναδική Σχολή Δημόσιας Υγείας που διέθετε. Η κατάργησή της ήταν επίθεση κατά της διεπιστημονικής δημόσιας υγείας και προσβολή της εκπαίδευσης και της εμπειρίας στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

Η ανάπτυξη που προκρίνει η οικονομική ελίτ δεν φροντίζει, ούτε στο ελάχιστο για την ποιότητα ζωής που θα πρέπει να διασφαλίζεται μέσα από την προστασία του περιβάλλοντος, με προληπτικούς όρους. Ενα καμένο πευκοδάσος έχει άραγε τη δυνατότητα φυσικής αναγέννησης, με πευκάκια που φυτρώνουν μετά τα πρωτοβρόχια; Οι ευχές και οι ελπίδες για βελτίωση της κατάστασης στην Ελλάδα, χωρίς άλλη καμένη γη, πρέπει να μετουσιωθούν σε παράγοντες πραγματικής αλλαγής, πιο δυνατούς από τις φλόγες της καταστροφής. Ωστόσο, εδώ ανακύπτει το ερώτημα, αν η ελληνική κοινωνία, έτσι όπως είναι, διαθέτει τα κότσια να το κάμει.

Επιτρέψτε μου να κλείσω το θέμα, παραθέτοντας τη ρήση του Peter Safar, ενός από τους γίγαντες της επείγουσας Ιατρικής και διαχείρισης καταστροφών, που μας λέει πως ό, τι κάνουμε, το κάνουμε για ένα καλύτερο κόσμο, για να εμπλουτίσουμε τη ζωή, και επειδή νοιαζόμαστε και επειδή είμαστε ανθρωπιστές. Το κάνουμε θέλοντας να δώσουμε νόημα στη ζωή μας.

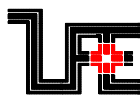

EDITORIAL
**MATI EVERYWHERE...
GREECE IS ON FIRE IN AN UNEXPECTED ECOLOGICAL
DISASTER**

Jeffrey Levett

Professor *Jeffrey Levett*, Emeritus Professor of the *National School of Public Health (Athens)* and Professor of the *European Center for Peace and Development, United Nations University of Peace, (Belgrade)*. Professor *Jeffrey Levett* received the *Gusi International Peace Prize* in 2019, one of the most prominent awards in Asia. It is considered the *Nobel Peace Prize* of the East and with it he received the key to the city of Manila (capital of Philippines). The prize is not monetary and is given with the expectation and wish of the recipient to continue the fight for peace. The award was given for his services to Global Public Health, the dissemination of Greek thought and the principles of classical philosophy. (*Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace, 16.01.2020*).

Abstract: Concerns about Public Health issues on the occasion of the big fire in Mati Attica that led to ecological disaster.

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΣΠΟΥΔΑΙΕΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ 2021 (ΔΙΑΒΑΣΜΕΝΕΣ Ή ΟΧΙ)

Τζέφρεϊ Λέβερτ

Ο Καθηγητής κ. *Jeffrey Levett* έλαβε το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης *Gusi* (Gusi Peace Prize International) το 2019, ένα από τα επιφανέστερα βραβεία στην Ασία. Θεωρείται το βραβείο *Νόμπελ* Ειρήνης της Ανατολής και με αυτό έλαβε το κλειδί της πόλεως της Μανίλα (πρωτεύουσας των Φιλιππινών). Το βραβείο δεν είναι χρηματικό και δίδεται με την προσδοκία και ευχή ο αποδέκτης να συνεχίσει τον αγώνα για την ειρήνη. Το βραβείο δόθηκε για τις υπηρεσίες του για την Παγκόσμια Δημόσια Υγεία, τη διάδοση της ελληνικής σκέψης και των αρχών της κλασικής φιλοσοφίας. (Βλ. *Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace*, 16.01.2020). Ο κ. *Τζέφρεϊ Λέβερτ* είναι Ομότιμος Καθηγητής της *Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας* (Αθήνα) και Καθηγητής του *Ευρωπαϊκού Κέντρου Ειρήνης και Ανάπτυξης* (Βελιγράδι). *Πανεπιστήμιο της Ειρήνης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών*. (Βλ. Δημόσια Υγεία 1900-2018: Ο ραγισμένος καθρέφτης της παραμελημένης Κοινωνίας με κάλεσμα θεική παρέμβαση - Ξύπνα Θεά Υγεία για να μας δείξεις τη σωστή πορεία της πατρίδας. Βοήθα στην υπέρβαση των κομματικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών εμποδίων. Βοήθα αν μπορείς στη μείωση των άδικων και μη επιστημονικά τεκμηριωμένων αντιδράσεων και στην οικοδόμηση της επιστημονικής κουλτούρας στο χώρο υγείας).

Ο *Dag Hammarskjold* αντελήφθη πολύ ορθώς, ότι κάποια στιγμή τα Ηνωμένα Έθνη θα κληθούν να προλάβουν την καταστροφή της ανθρωπότητας από την κόλαση. Φέτος, ο *Antonio Guterres*, Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, είπε ότι ζούμε στο χείλος της αβύσσου, κινούμενοι προς λάθος κατεύθυνση, ενώ ο Πάπας Φραγκίσκος, στη Λέσβο, είπε ξεκάθαρα ότι η ανθρωπότητα βρίσκεται στο χείλος ενός ναυαγίου του Πολιτισμού. Δεν είναι υπερβολή να δούμε στον ορίζοντα μειωμένη ανθεκτικότητα και ένα τσουνάμι προβλημάτων ψυχικής υγείας στους νέους.

Μέσα από μια τόσο εξαντλητική εξέλιξη, ο ελληνικός λαός δυστυχώς υποφέρει και από ταλαιπωρία, όπως και το ίδιο το Σύστημα Υγείας και εννοείται βέβαια και οι άνθρωποι του. Βρίσκω όμως παράδοξο το γεγονός, ότι συλλήβδην οι Κυβερνήσεις διαχρονικά αλλά και επί των ημερών μας, δεν είχαν και δεν έχουν την πρόνοια να προλαμβάνουν με κατάλληλα μέσα και ενέργειες - κοινωνικά

ζητήματα και προβλήματα, που εκ της ψυχολογίας τους και μόνον, είναι άμεσα συνδεδεμένα με την κουλτούρα της Δημόσιας Υγείας. Είναι αδιανόητο με τόσους ιατρούς στο Κοινοβούλιο, διαχρονικά η Ελλάδα να μην έχει ούτε Εθνική Πολιτική Υγείας, ούτε ετήσια Έκθεση πάνω στην Υγεία του Έθνους. Είναι αξιοπερίεργο που δεν εφαρμόστηκαν διάφορες προτάσεις για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και τη Δημόσια Υγεία.

Στην πορεία του 21ου αιώνα, η Πολιτεία είναι ανέντιμη και ανέτοιμη στη πρόληψη, πολλώ δε μάλλον, στην διαχείριση κρίσεων υγείας. Η πολιτική γκρίνια και αντιπαράθεση συνεχίζονται, τα λάθη δεν διορθώνονται. Αυτό είναι το πλέον βέβαιο. Το Ε.Σ.Υ. δεν εφαρμόστηκε πλήρως, ενώ πολύ γρήγορα έγινε το «παραπαίδι» της Κυβέρνησης. Παλεύει συνεχώς, λόγω κομματικών ανταγωνισμών και ιδεολογικών αγκυλώσεων και λειτουργεί υποβαθμιζόμενο διαρκώς, εγκλωβισμένο στην ατελείωτη λιτότητα. Και ξανά σήμερα, στην εποχή της COVID-19, η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με μία εμπρηστική ρητορική σε βάρος της καθημερινότητας. Συμβαίνουν, ακριβώς όπως στις μέρες της καταστροφής στο Μάτι, αλλά και μόλις το τελευταίο καλοκαίρι με μία ακόμη οικολογική τραγωδία. Η έκθεση σχετικά με το Μάτι και ό,τι αυτή προέβλεπε, ποτέ δεν εφαρμόστηκε.

Μία άλλη έκθεση τώρα, αυτή των καθηγητών Τσιόδρα και Λύτρα, έχει άμεση σχέση με την εν εξελίξει κρίση, τον ανθρώπινο πόνο και μερικοί υποστηρίζουν ότι αναδεικνύει κάποιες πολιτικές αδυναμίες. Μολονότι η έκθεση αυτή έχει διχάσει τον πολιτικό κόσμο, τα ευρήματα της συνολικά, θα μπορούσαμε να πούμε, ήταν ήδη γνωστά. Σε ένα εξελισσόμενο πεδίο καταστροφής, μελέτες (επιστημονικές) αναγκαίες μεν, ελλιπείς δε και ημιτελείς ενέργειες (πολιτικές), λαμβάνουν χώρα. Σε μία τέτοια διαχείριση, τόσο οι επιστήμονες όσο και οι κυβερνώντες έχουν λόγο και οι ρόλοι μπορούν να μπερδευτούν. Για ένα δεδομένο, περίπλοκο και προβληματικό πεδίο, όπως αυτό της COVID-19, αλλαγές γίνονται γρήγορα και συνεχώς και απαιτούνται επίσης γρήγορες δράσεις βασιζόμενες σε προηγούμενες σκέψεις, πάνω σε ήδη αναπτυγμένα μοντέλα. Υπάρχουν άλλοι όμως που διαμαρτύρονται για την πορεία. Όμως η λήψη αποφάσεων υπό συνθήκες αβεβαιότητας είναι δύσκολη, ιδίως σε στιγμές δυναμικής μετάβασης και κυριαρχίας επιδημιολογικών κυμάτων (π.χ. από τη Δέλτα στην Όμικρον). Υπάρχουν άλλοι όμως που διαμαρτύρονται για διάφορους λόγους. Παράξενο όμως γιατί όλοι έχουν κάποιο δίκιο, κάτι που προσφέρει υλικό και πρόσκαιρο πεδίο συζητήσεων και σχολιασμών στα ΜΜΕ.

Η εκτίμηση της ποιότητας φροντίδας υγείας, υπό αυξανόμενο φορτίο ασθενών με COVID-19, είναι μια δύσκολη υπόθεση. Κάθε σύστημα υγείας και κάθε νοσοκομείο έχει δυνατότητα βέλτιστης λειτουργίας. Θεωρητικά, η λειτουργία του νοσοκομείου μας λέει ότι η νοσηλεία εκτός ΜΕΘ θα φέρει μια σημαντική αύξηση της θνητότητας. Δύο νοσοκομεία με την ίδια χωρητικότητα και ποσοστό πληρότητας κρεβατιών θα παρουσιάζουν διαφορετικές θνησιμότητες αν φροντίζουν διαφορετικούς πληθυσμούς ασθενών. Εάν νοσηλεύονται περισσότεροι ασθενείς, τότε έχουμε

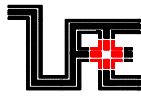
περισσότερους θανάτους, αλλά η μεγαλύτερη διάρκεια νοσηλείας συνεπάγεται τελικά μεγαλύτερη νοσηρότητα. Με ελλιπείς υγειονομικούς ελέγχους, έχουμε πιο πολλές ενδονοσοκομειακές λοιμώξεις.

Οι περιφερειακές ανισότητες, ενώ μειώθηκαν με την δημιουργία του Ε.Σ.Υ., επανήλθαν στην επιφάνεια την εποχή του COVID-19. Είναι καλό να τονισθεί ότι η ενδονοσοκομειακή θνησιμότητα των βαρέως πασχόντων ασθενών με COVID-19 επηρεάζεται αρνητικά από το υψηλό φορτίο ασθενών ακόμη και χωρίς υπέρβαση χωρητικότητας, καθώς και από τις περιφερειακές ανισότητες. Πιστεύω ότι οι συντάκτες της έκθεσης, γνώστες της Υγειονομικής πραγματικότητας, με το κύρος τους υπογραμμίζουν την ανάγκη για ουσιαστικότερη ενίσχυση των Υγειονομικών Υπηρεσιών, με επίκεντρο την ισότητα και την ποιότητα φροντίδας των Ελλήνων.

Χωρίς την ενσωμάτωση των αρχών της Δημόσιας Υγείας στην κουλτούρα και την κάθε μέρα πράξη του Συστήματος Υγείας και χωρίς την ανάπτυξη νέων πολιτικών στον νέο αιώνα, ο χώρος της Υγείας δεν θα είναι αρτιμελής, ακριβώς όπως η Υγειονομική Σχολή Αθηνών, δηλαδή η Δημόσια Υγεία έμεινε νομικά μη αρτιμελής, στον προηγούμενο αιώνα. Να θυμηθούμε ότι η κα Μέρκελ πριν λίγο καιρό, στην προσπάθειά της να προσθέσει μία ακόμη προσβολή σε όσα δεινά έχει προκαλέσει στη χώρα μας, είπε ότι είχε απόλυτη επίγνωση επί της υπερβολικής επιβάρυνσης που τα μέτρα λιτότητας έχουν προκαλέσει.

Χωρίς την ενσωμάτωση των αρχών της Δημόσιας Υγείας στην κουλτούρα και την κάθε μέρα πράξη του Συστήματος Υγείας και χωρίς την ανάπτυξη νέων πολιτικών στον νέο αιώνα, ο χώρος της Υγείας δεν θα είναι αρτιμελής, ακριβώς όπως η Υγειονομική Σχολή Αθηνών, δηλαδή η Δημόσια Υγεία έμεινε νομικά μη αρτιμελής, στον προηγούμενο αιώνα. Να θυμηθούμε ότι η κα Μέρκελ στην Αθήνα πριν λίγο καιρό, στην προσπάθειά της να προσθέσει μία ακόμη προσβολή σε όσα δεινά έχει προκαλέσει στη υγεία της χώρας μας, είπε ότι είχε απόλυτη επίγνωση επί της υπερβολικής επιβάρυνσης που τα μέτρα λιτότητας έχουν προκαλέσει.

Μέσα στην πορεία του 21ου αιώνα, ένα σημείο αναφοράς επιβάλλεται να είναι η Δημόσια Υγεία: ένα μείζον εθνικό αγαθό, που δίνει ελπίδα στους Έλληνες.

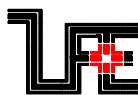
EDITORIAL
**GREAT HEALTH REPORTS OF 2021
(READ OR NOT)**

Jeffrey Levett

Professor *Jeffrey Levett*, Emeritus Professor of the *National School of Public Health (Athens)* and Professor of the *European Center for Peace and Development, United Nations University of Peace, (Belgrade)*. Professor *Jeffrey Levett* received the *Gusi International Peace Prize* in 2019, one of the most prominent awards in Asia. It is considered the *Nobel Peace Prize* of the East and with it he received the key to the city of Manila (capital of Philippines). The prize is not monetary and is given with the expectation and wish of the recipient to continue the fight for peace. The award was given for his services to Global Public Health, the dissemination of Greek thought and the principles of classical philosophy. (*Wall Street International: Greece gets a Gusi - Instruments and institutions for Peace, 16.01.2020*).

Abstract: The article refers to important health reports of 2021.

HYGEIA@ERGAΣIA

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.

ΤΟΜΟΣ 12 ΤΕΥΧΟΣ 2

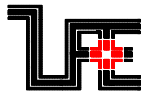
ΜΑΪΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΠΙΟ ΔΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΝΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ COVID-19
Θεόδωρος Μπάζας 3-6
- EDITORIAL
MOST ACTIVE MEASURES FOR VICTORY AGAINST COVID-19
Theodore Bazas
- ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΙΔΙΑΖΟΥΣΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΧΙΝΟΚΟΚΚΟΥ ΚΥΣΤΕΩΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΟΝΟΣ
(ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ «ΤΟΚΕΤΟΣ» ΣΤΗΝ ΥΠΕΖΩΚΟΤΙΚΗ ΚΟΙΛΟΤΗΤΑ)
Ι.Θ. Μουστάκας, Χ.Κ. Βάμβαλης†, Κ.Χ. Παπαχρήστου και Α. Ι. Μουστάκα 7-12
- EDITORIAL
SPECIAL CASE OF ECHINOCOCCUS OF THE LUNG
(AUTOMATIC "BIRTH" IN THE PULSE HORSE)
I.T. Moustakas, C. Vamvalis†, K.C. Papachristou and E.I. Moustaka
- ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΕΝΑ ΑΘΛΙΟ ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ 100 ΔΕΥΤΕΡΟΛΕΠΤΑ ΕΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ
Τζέφρεϊ Λέβερτ 13-18
- EDITORIAL
A BAD PLACE TO BE 100 SECONDS TO MIDNIGHT
Jeffrey Levett
- ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
Η ΦΛΟΓΑ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ 3 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ, Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΘΡΗΝΕΙ ΚΑΙ Η
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ
Τζέφρεϊ Λέβερτ 19-26
- EDITORIAL
ATTICA AFLAME THREE YEARS ON GREECE STILL MOURNS AND DEALING WITH DISASTER
STILL NEEDS PUBLIC HEALTH
Jeffrey Levett

<p>ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΦΩΤΙΑΣ ΣΤΟ ΜΑΤΙ ΑΤΤΙΚΗΣ Τζέφρεϊ Λέβερτ</p>	27-30
<p>EDITORIAL BLAME THE SEA PEOPLE ECOLOGICAL DISASTER IN GREECE Jeffrey Levett</p>	
<p>ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ Τζέφρεϊ Λέβερτ</p>	31-36
<p>EDITORIAL: ECOLOGICAL DISASTER IN THE MEDITERANEAN SEA PEOPLE ASSAIL AGAIN Jeffrey Levett</p>	
<p>ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΚΑΙ ΕΔΩ ΜΑΤΙ, ΚΑΙ ΕΚΕΙ ΜΑΤΙ, ΠΑΝΤΟΥ ΜΑΤΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΦΛΕΓΕΤΑΙ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ Τζέφρεϊ Λέβερτ</p>	37-42
<p>EDITORIAL: MATI EVERYWHERE... GREECE IS ON FIRE IN AN UNEXPECTED ECOLOGICAL DISASTER Jeffrey Levett</p>	
<p>ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΣΠΟΥΔΑΙΕΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ 2021 (ΔΙΑΒΑΣΜΕΝΕΣ Ή ΟΧΙ) Τζέφρεϊ Λέβερτ</p>	43-46
<p>EDITORIAL: GREAT HEALTH REPORTS OF 2021 (READ OR NOT) Jeffrey Levett</p>	
<p>ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ COVID-19 Πανταζή Ε., Μιχαλοπούλου Κ., Καλλιτσάρη Σ., Κυριακίδου Σ. και Νταβέλος Α.</p>	55-62
<p>PROPOSAL FOR INTRODUCTION OF THE OCCUPATIONAL CRITERION IN THE PRIORITY FOR VACCINATION AGAINST COVID-19 Pantazi E., Michalopoulou K., Kallitsari S., Kyriakidou S. and Ntavelos A.</p>	
<p>ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΕΙΕΠ ΟΠΩΣ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ Μιχαλοπούλου Κ., Νταβέλος Α., Μίντζιας Θ., Παπαγιαννάκης Γ. και Πανταζή Ε.</p>	63-68
<p>HEALTH AND SAFETY ISSUES AT TELEWORKING: VIEWS OF THE HSOEM WORKING GROUP A S SUBMITTED TO THE MINISTRY OF HEALTH Michalopoulou K., Ntavelos A., Mintzias T., Pappagiannakis G. and Pantazi E.</p>	
<p>ΕΞΩΦΥΛΛΟ: Φωτογραφία: Χαράλαμπος Ανδρεάδης</p>	
<p>FRONT COVER: Foto: Charalambos Andreadis</p>	

HYGEIA@ERGAΣIA

SCIENTIFIC EDITION OF HELLENIC SOCIETY OF OCCUPATIONAL AND ENVIRONMENTAL MEDICINE

IN ASSOCIATION WITH M.Sc. PROGRAM HEALTH AND SAFETY IN WORKPLACES D.U.TH. MEDICAL SCHOOL

International Editorial Board:

Theodore Bazas, M.D., Ph.D., M.Sc. (London), D.I.H. (Conj. Engl.), Specialist in Occupational Medicine (J.C.H.M.T., U.K.), Fellow (and Dissertation Assessor) of the Faculty of Occupational Medicine of the Royal College of Physicians of London, Member of the International Commission on Occupational Health (I.C.O.H.), President of the Committee of Process Protocols of the Hellenic Society of Occupational and Environmental Medicine, Former W.H.O. (F.T.) Regional Adviser (on Noncommunicable Diseases)

Stefanos N. Kales, M.D., M.P.H., F.A.C.P., F.A.C.O.E.M., Professor of Medicine at Harvard Medical School and Professor and Director of the Occupational and Environmental Medicine Residency at the Harvard T.H. Chan School of Public Health (H.S.P.H.)

Manolis Kogevinas, M.D., Ph.D., M.Sc., Professor, co-Director of Centre for Research in Environmental Epidemiology (C.R.E.A.L.), President of International Society of Environmental Epidemiology (I.S.E.E.), Director of the European Educational Programme in Epidemiology (E.E.P.E. - Florence course)

Georgios Lyratzopoulos, M.D., F.F.P.H., F.R.C.P., M.P.H., D.T.M.H., Clinical Senior Research Associate, H.R. Post-Doctoral Fellow, National Institute for Health Research (N.I.H.R.), Reader in Cancer Epidemiology, Health Behaviour Research Centre, Department of Epidemiology and Public Health, University College, London

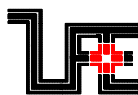
Elias Mosialos, M.D., Ph.D., M.Sc., Professor of Health Policy, London School of Economics (L.S.E.), Department of Social Policy, Head of Department of Health Policy and Director of L.S.E. Health, London, Professor of Health Policy and Management, Imperial College, London, Co-Director, Centre for Health Policy, Imperial College London

Elpidoforos S. Soteriades, M.D., S.M., Sc.D., Occupational Medicine Physician, Epidemiologist, Visiting Scientist, Department of Environmental Health, Harvard School of Public Health (H.S.P.H.)

HYGEIA@ERGAΣIA is the scientific journal of the *Hellenic Society of Occupational and Environmental Medicine* and the M.Sc. Program «*Health and Safety in Workplaces*» of the Medical School, Democritus University of Thrace, *Alexandroupolis*, 68100 Greece

Editor-in-Chief: Prof. *T.C. Constantinidis*, M.D., Ph.D., Medical School, Democritus University of Thrace
Post Address: 14, Perifereiaki Odos, *Alexandroupolis*, 68100 Greece, e-mail: tconstan@med.duth.gr

HYGEIA@ERGAΣIA

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.

Επιστημονική Επιτροπή:

Αθανασίου Αθανάσιος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας Κύπρου
Αλαμάνος Γιάννης, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής Παν. Πατρών
Αλεξίου - Χατζάκη Αικατερίνη, Καθηγήτρια, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ, Διευθύντρια Ινστιτούτου Αγροδιατροφής και Επιστημών Ζωής, Πανεπιστημιακό Ερευνητικό Κέντρο, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
Αλεξόπουλος Ευάγγελος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Αλεξόπουλος Χαράλαμπος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Τομέαρχης Ιατρικής Εργασίας, ΔΕΗ
Αναστασόπουλος Αναστάσιος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Ανωγειανάκης Γεώργιος, Ομ. Καθηγητής, Ιατρική Σχολή ΑΠΘ
Αρβανιτίδου - Βαγιωνά Μαλαματένια, Καθηγήτρια, Ιατρική Σχολή ΑΠΘ
Αργυριάδου Στέλλα, Ειδικός Γενικής Ιατρικής, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Κρήτης, ΕΛΓΕΙΑ
Βαλογιάννη Κωνσταντίνα, Χειρουργός, Υγιον. Επιθ. ΣΕΠΕ, ΚΕΠΕΚ Μακεδονίας - Θράκης
Βελονάκης Μανόλης, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Καθηγητής Παν. Αθηνών
Γαλανοπούλου Ελισάβετ, Δρ. Βιοχημικός, τ. Αν. Γενική Διευθύντρια Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας
Γελαστοπούλου Ελένη, Καθηγήτρια, Τμήμα Ιατρικής Παν. Πατρών
Γουσόπουλος Σταύρος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής ΔΠΘ
Γρηγορίου Ιωάννα, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Υπουργείο Υγείας Κύπρου
Δημολιάτης Γιάννης, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής Παν. Ιωαννίνων
Δημητρίου Δημήτριος, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών ΔΠΘ
Δόκας Ιωάννης, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών ΔΠΘ
Δρακόπουλος Βασίλης, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών, ΕΛΙΝΥΑΕ
Δρίβας Σπύρος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Ζαφειρόπουλος Παντελής, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Ζαχαρίας Ευάγγελος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Ζηλιδής Χρήστος, Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικών Εργαστηρίων, Παν. Θεσσαλίας
Ζημάλης Ευάγγελος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Ζησιμόπουλος Αθανάσιος, Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Ζορμπά Ελένη, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής ΔΠΘ
Θανασιάς Ευθύμιος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Καναβάρος Παναγιώτης, Καθηγητής, Διευθυντής Εργαστηρίου Ανατομίας - Ιστολογίας - Εμβρυολογίας, Τμήμα Ιατρικής Παν. Ιωαννίνων
Καρελή Αργυρώ, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Καρτάλη Σοφία, Ομ. Καθηγήτρια, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Κικεμένη Αναστασία, Αν. Καθηγήτρια, Τμήμα Πολιτικών Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Κοντογιώργης Χρήστος, Επ. Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Κουκουλιάτα Αλεξάνδρα, Διδάκτορας Ιατρικής ΔΠΘ, Υγιον. Επιθ. ΣΕΠΕ, ΚΕΠΕΚ Μακεδονίας - Θράκης
Κουλουριώτης Δημήτριος, Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης ΔΠΘ
Κουρούκλης Γιώργος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Κουρούσης Χρήστος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Κουσκούκης Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ, τ. Αντιπρύτανης ΔΠΘ
Κουτής Χαρίλαος, Ομ. Καθηγητής, Παν. Δυτικής Αττικής
Κυπραίου Ευαγγελία, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διευθύντρια Τμήματος Ιατρικής Εργασίας και Προστασίας Περιβάλλοντος, Θριάσιο Γενικό Νοσοκομείο Ελευσίνας
Κυριόπουλος Γιάννης, Ομ. Καθηγητής, Παν. Δυτικής Αττικής
Κωνσταντινίδης Θεόδωρος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Κωστόπουλος Στέλιος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, τ. Διευθυντής ΕΣΥ

Λινού Αθηνά, Καθηγήτρια, Ιατρική Σχολή Παν. Αθηνών, Πρόεδρος Ινστιτούτου Προληπτικής, Περιβαλλοντικής και Εργασιακής Ιατρικής Prolepsis
Λιονής Χρήστος, Καθηγητής, Διευθυντής Τομέα Κοινωνικής Ιατρικής, Τμήμα Ιατρικής Παν. Κρήτης
Μακρόπουλος Βασίλειος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Ομ. Καθηγητής, Παν. Δυτικής Ατικής
Μαλλιάρου Μαρία, Αν. Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής, Παν. Θεσσαλίας
Μαλιέζος Ευστράτιος, Ομ. Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Μαραγκός Νικόλαος, Δρ Μηχανολόγος Μηχανικός, Διευθυντής ΚΕΠΕΚ Μακεδονίας - Θράκης, ΣΕΠΕ
Μαργαβίλας Παναγιώτης, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, Μηχανικός Υπολογιστών ΔΠΘ, Διδάκτορας Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών ΔΠΘ, Διδάκτορας Τμήματος Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης ΔΠΘ
Μερκούρης Μποδοσάκης - Πρόδρομος, Ειδικός Γενικής Ιατρικής, Επ. Πρόεδρος ΕΛΕΓΕΙΑ
Μπαμπάτσικου Φωτούλα, Αν. Καθηγήτρια, Παν. Δυτικής Ατικής
Μπεζιτζόγλου Ευγενία, Καθηγήτρια, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Μπένος Αλέξης, Καθηγητής, Διευθυντής Εργαστηρίου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, Γενικής Ιατρικής και Έρευνας Υπηρεσιών Υγείας, Ιατρική Σχολή ΑΠΘ
Μπεχράκης Παναγιώτης, Ομ. Καθηγητής, Ιατρική Σχολή Παν. Αθηνών
Μπούρος Δημοσθένης, Ομ. Καθηγητής, Ιατρική Σχολή Παν. Αθηνών
Νένα Ευαγγελία, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Επ. Καθηγήτρια, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Νταβέλος Αθανάσιος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Ντζάνη Ευαγγελία, Καθηγήτρια, Διευθύντρια Εργαστηρίου Υγιεινής, Τμήμα Ιατρικής Παν. Ιωαννίνων
Ντούγιας Σπυρίδων, Αν. Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Μηχανικών Περιβάλλοντος ΔΠΘ
Ντουσιάς Γεώργιος, Καθηγητής, Διευθυντής Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Περιβαλλοντικής και Επαγγελματικής Υγείας, Πρόεδρος Τμήματος Πολιτικών Δημόσιας Υγείας, Παν. Δυτικής Ατικής
Οικονόμου Ελένη, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Οικονομίδου Ειρήνη, Ειδικός Γενικής Ιατρικής, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Κρήτης, Διευθύντρια Κέντρου Υγείας Νέας Καλλικράτειας
Ορφανίδης Μωυσής, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Παναζή Ευγενία, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Παναζοπούλου Αναστασία, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Παπαδάκης Νίκος, Καθηγητής, Ιατρική Σχολή ΑΠΘ
Παπαδόπουλος Στέλιος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Παπαναγιώτου Γεώργιος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Πατενταλάκης Michάλης, τ. Διευθυντής ΕΣΥ
Πατούχας Δημήτρης, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Πατρών
Πιπερίδου Χαριτωμένη, Ομ. Καθηγήτρια, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ, τ. Αντιπρύτανης ΔΠΘ
Πρασόπουλος Παναγιώτης, Καθηγητής, Ιατρική Σχολή ΑΠΘ
Ραχιώτης Γιώργος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής Παν. Θεσσαλίας
Σαμπάνη Κωνσταντίνα, Ιατρός, Postdoctoral Research Fellow, Harvard School of Public Health
Σαραφόπουλος Νικόλαος, Δρ Μηχανολόγος Μηχανικός, τ. Διευθυντής ΚΕΠΕΚ Δυτικής Ελλάδας, ΣΕΠΕ
Σιμπιζής Αθανάσιος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Σιχλιτιδής Λάζαρος, Ομ. Καθηγητής, Ιατρική Σχολή ΑΠΘ
Σκούφη Γεωργία, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Θεσσαλίας
Στάμου Ιωάννης, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Επιμελητής Α, Τμήμα Ιατρικής Εργασίας και Προστασίας Περιβάλλοντος, Θριασίο Γενικό Νοσοκομείο Ελευσίνας
Στερόπουλος Πασχάλης, Αν. Καθηγητής, Διευθυντής Πνευμονολογικής Κλινικής, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Τζίμας Αλέξης, Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Τούντας Γιάννης, Καθηγητής, Ιατρική Σχολή Παν. Αθηνών
Τσακλής Παναγιώτης, Ρ.Τ., Α.Τ.Σ., Β. Ph.Ed., Ph.D., Καθηγητής, Διευθυντής Εργαστηρίου Εμβιομηχανικής και Εργονομίας ErgoMechLab Σ.Ε.Φ.Α.Α.Δ. Τ.Ε.Φ.Α.Α., Παν. Θεσσαλίας, Res. Assoc. Department of Molecular Medicine and Surgery, Karolinska Institutet, Sweden
Τσαρούχα Αλέκα, Καθηγήτρια, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Φιλαλήθης Αναστάσιος, Ομ. Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής Παν. Κρήτης
Φυτιλή Δέσποινα, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Επιμελήτρια Α, Τμήμα Ιατρικής Εργασίας και Προστασίας Περιβάλλοντος, Θριασίο Γενικό Νοσοκομείο Ελευσίνας
Φραντζέσκου Ελπίδα, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Φρουδαράκης Μάριος, Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής ΔΠΘ
Χάλαρης Michάλης, Επ. Καθηγητής, Τμήμα Χημείας, Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας
Χατζής Χρήστος, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Διδάκτορας Ιατρικής Παν. Αθηνών
Χριστοδούλου Αντώνιος, Ηλεκτρολόγος Μηχανολόγος Μηχανικός, τ. Προϊστάμενος Διεύθυνσης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία, Υπουργείο Εργασίας

Εκδότης: Θ.Κ. Κωνσταντινίδης, Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Καθηγητής Υγιεινής, Διευθυντής Εργαστηρίου Υγιεινής και Προστασίας Περιβάλλοντος, Τμήμα Ιατρικής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, e-mail: tconstan@med.duth.gr

HYGEIA@ERGAΣIA

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.

Οδηγίες προς τους συγγραφείς:

Το περιοδικό **HYGEIA@ERGAΣIA** αποτελεί επιστημονική έκδοση που έχει στόχο να συμβάλλει στην έρευνα και στην εκπαίδευση των ιατρών και όλων των ειδικοτήτων που εμπλέκονται στο πολυεπιστημονικό πεδίο της Ιατρικής της Εργασίας, της Περιβαλλοντικής Ιατρικής και της Ασφάλειας στην Εργασία, καθώς και στο ευρύτερο πεδίο της Δημόσιας Υγείας. *Γενικοί κανόνες υποβολής των άρθρων:* Μετά από κρίση, δημοσιεύονται στο περιοδικό στα ελληνικά ή στα αγγλικά, άρθρα που δεν έχουν δημοσιευθεί ή θα δημοσιευθούν αλλού, στο σύνολό τους. Όλα τα άρθρα συνοδεύονται από ελληνική και αγγλική περίληψη. Κεφαλαία γράμματα εντός του κειμένου και παρενθέσεις, συνιστάται να αποφεύγονται. Τα ακρωνύμια πρέπει να εξηγούνται ολογράφως στη πρώτη αναφορά τους. Τα υποβαλλόμενα άρθρα δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις δέκα τυπωμένες σελίδες. Το ίδιο άρθρο δεν δημοσιεύεται στο αγγλικό και στο ελληνικό τμήμα ταυτόχρονα παρά μόνο σε περίπτωση. Η ακρίβεια των βιβλιογραφικών αναφορών, η ακρίβεια του περιεχομένου, η αυθεντικότητα, η πρωτοτυπία και η τυχόν απαραίτητη λήψη άδειας για την υποβολή και δημοσίευση στο περιοδικό, των πινάκων και σχημάτων όλων των εργασιών, είναι στην απόλυτη υπευθυνότητα των συγγραφέων. Οι συγγραφείς είναι υπεύθυνοι για τυχόν εσφαλμένες θέσεις ή για τη μη εκπλήρωση όλων των υποχρεώσεών τους, σύμφωνα με τις παρούσες οδηγίες προς συγγραφείς. Επί τρία χρόνια μετά τη δημοσίευση του άρθρου είναι δυνατόν να ζητηθεί από τους συγγραφείς να του δώσουν τα βασικά δεδομένα της δημοσιευθείσας εργασίας. Τα άρθρα προς δημοσίευση υποβάλλονται στο περιοδικό με ηλεκτρονική μορφή. Τα κείμενα πρέπει να γράφονται με πεζοκεφαλαία, με χαρακτήρες γραμμάτων arial narrow, μέγεθος γραμμάτων 12 στιγμών, μονή απόσταση σειρών και περιθώρια 2,5 εκατοστών. Η επικοινωνία με τους συγγραφείς γίνεται με ηλεκτρονική μορφή και οι απαντήσεις τους πρέπει να δίδονται σύντομα. Κατηγορίες των άρθρων: *Τα δημοσιευόμενα άρθρα αφορούν:* α) πρωτότυπα άρθρα, που αφορούν θέμα που δεν έχει δημοσιευθεί μέχρι την ημερομηνία υποβολής του άρθρου, β) ερευνητικά άρθρα, που μελετούν γνωστά θέματα προς επιβεβαίωση, απόρριψη ή περαιτέρω επεξεργασία, γ) εκτεταμένα ή βραχεία άρθρα ανασκόπησης, τα οποία θεωρούνται μονογραφίες ειδικών και γράφονται από έναν ή δύο συγγραφείς από διαφορετικές ειδικότητες, δ) άρθρα βραχείας επικοινωνίας, πρωτότυπα συνήθως ή αξιολογικά ερευνητικά, όταν περιλαμβάνονται σε περιγραφές περιπτώσεων, με μικρότερο ενδεχόμενο αριθμό περιπτώσεων, ε) διακεκριμένες διαλέξεις, στ) τεχνικά σημειώματα, ζ) ειδικά άρθρα γενικού ενδιαφέροντος για την Ιατρική της Εργασίας, την Περιβαλλοντική Ιατρική, την Ασφάλεια στην Εργασία, τα Οικονομικά της Εργασίας, την Ιστορία της Ιατρικής της Εργασίας, η) περιγραφές ενδιαφερουσών περιπτώσεων στις οποίες συνιστάται να μην συμπεριλαμβάνονται βραχείες ανασκοπήσεις του θέματος και θ) επιστολές προς το περιοδικό που πρέπει να περιέχουν αδημοσίευτες απόψεις, να υπογράφονται από όλους τους συγγραφείς, να μην αποτελούνται από περισσότερες από 1000 λέξεις, να μην γράφονται από περισσότερους από πέντε

συγγραφείς και να μην περιλαμβάνουν περισσότερες από 15 βιβλιογραφικές αναφορές και δύο πίνακες, εικόνες ή σχήματα. *Επιστολή υποβολής άρθρων ή επιστολών προς το περιοδικό*: Τα άρθρα και οι επιστολές προς το περιοδικό, συνοδεύονται από επιστολή, στην οποία όλοι οι συγγραφείς δηλώνουν ότι: α) συμφωνούν με τις παρούσες οδηγίες προς τους συγγραφείς, β) συμφωνούν να υποβάλλουν το άρθρο αυτό, μόνο στο περιοδικό και παρέχουν στο περιοδικό τα συγγραφικά τους δικαιώματα, γ) όλοι οι συγγραφείς συμμετείχαν σε όλες τις φάσεις της εργασίας αυτής κατά τρόπο ουσιαστικό, δ) το άρθρο ή η επιστολή προς το περιοδικό, δεν δημοσιεύθηκε ούτε θα δημοσιευτεί εν μέρει ή συνολικά σε άλλο έντυπο, μέχρι να ολοκληρωθεί η κρίση του στο περιοδικό, ε) οι συγγραφείς πρέπει να δηλώσουν αν έχουν οικονομικά συμφέροντα ή προσωπική σχέση με άτομα, οργανισμούς, εταιρείες κλπ. και να δηλώσουν αν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων, στ) οι συγγραφείς που μελετούν εργαζόμενους ή ασθενείς, πρέπει να δηλώσουν ότι αυτοί έδωσαν την ανεπιφύλακτη συγκατάθεσή τους για την τέλεση των δοκιμασιών της εργασίας και ότι η ειδική επιστημονική επιτροπή αρμόδια για θέματα Ιατρικής Ηθικής του Ιδρύματος όπου τελέστηκε η εργασία, έλεγξε και ενέκρινε το σχετικό πρωτόκολλο εργασίας και ζ) για πειράματα σε ζώα πρέπει να αναφέρεται η λήψη σχετικής άδειας από τις αρμόδιες υπηρεσίες και ότι τηρήθηκαν οι αρχές της φροντίδας των ζώων. *Δομή των άρθρων*: Στα άρθρα που υποβάλλονται πρέπει να διακρίνονται τα εξής τμήματα: α) η σελίδα του τίτλου, που δεν πρέπει να μην υπερβαίνει τις 14 λέξεις, πρέπει να περιλαμβάνει τα πλήρη ονόματα των συγγραφέων και των ιδρυμάτων στα οποία ανήκουν, τη διεύθυνση για αλληλογραφία και 4-5 λέξεις ευρετηρίου, β) η σελίδα της περίληψης στα ελληνικά και γ) η σελίδα της περίληψης στα αγγλικά. Οι περιλήψεις περιλαμβάνουν σύντομα: τις επιστημονικές μέχρι τώρα γνωστές θέσεις πάνω στις οποίες βασίστηκε ο σκοπός της εργασίας, το σκοπό της εργασίας, τους μελετηθέντες, το υλικό και τις μεθόδους, τη συζήτηση και τα συμπεράσματα. Αναλυτικότερα, στην *Εισαγωγή* περιλαμβάνεται μόνο ό,τι είναι μέχρι σήμερα γνωστό στο θέμα και με βάση αυτό, αναφέρεται στη συνέχεια από τους συγγραφείς για ποιόν ή για ποιούς λόγους ανέλαβαν τη δική τους μελέτη. Το *Υλικό* του άρθρου, ή τα άτομα που μελετήθηκαν και οι *Μέθοδοι* που χρησιμοποιήθηκαν. Ακολουθούν τα *Αποτελέσματα*. Όσα αναφέρονται στους *Πίνακες* δεν επαναλαμβάνονται στο κείμενο, εκτός αν πρόκειται να υπογραμμισθεί απαραίτητα κάποιο αποτέλεσμα. Έπεται η *Συζήτηση* και ακολουθούν τα *Συμπεράσματα* που αποτελούν ξεχωριστό κεφάλαιο. Τα συμπεράσματα πρέπει να είναι σύντομα, χωρίς σχόλια και να στηρίζονται μόνο στα ειδικά αποτελέσματα της εργασίας. Ακολουθούν: οι *Ευχαριστίες* και η *Βιβλιογραφία*. Στο κείμενο πρέπει να αναφέρονται οι βιβλιογραφικές αναφορές με αριθμούς σε παρενθέσεις, είτε με τα ονόματα των συγγραφέων. Αν προτιμηθεί να αναφέρονται ονόματα συγγραφέων, τοποθετείται και η χρονολογία της εργασίας και ο αριθμός της εργασίας σε παρένθεση. Η βιβλιογραφία περιέχει διαδοχικά και με αύξοντα αριθμό, μόνο όσες αναφορές αναφέρονται στο κείμενο και έχουν δημοσιευθεί ή πρόκειται να δημοσιευθούν. Στη βιβλιογραφία αναφέρονται μόνο τα τρία πρώτα ονόματα των συγγραφέων και συνεργάτες. Αν τα ονόματα είναι μόνο τέσσερα, αναφέρονται όλα. Τα ονόματα των βιβλίων και των περιοδικών γράφονται με πλάγιους χαρακτήρες. Στο κείμενο οι βιβλιογραφικές αναφορές γράφονται σε αγκύλες με αριθμούς, οι οποίοι παραπέμπουν στη Βιβλιογραφία, είτε με το όνομα του πρώτου συγγραφέα και το έτος δημοσίευσης. Οι Κριτές μπορεί να προτείνουν επιπλέον ή νεότερες βιβλιογραφικές αναφορές. Οι Πίνακες αριθμούνται με λατινικούς αριθμούς, ενώ τα Σχήματα αριθμούνται με αραβικούς αριθμούς και έχουν βραχύ τίτλο με χαρακτήρες μεγέθους 12 στιγμών. Τέλος, οι συντομεύσεις και τα ακρωνύμια που περιλαμβάνονται στους Πίνακες θα πρέπει να επεξηγούνται στον τίτλο τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ COVID-19

*Πανταζή Ευγενία, Μιχαλοπούλου Κυριακή, Καλλιτσάρη Σταυρούλα,
Κυριακίδου Σεμέλη και Νταβέλος Αθανάσιος*

Ομάδα Εργασίας Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής της Εργασίας και του Περιβάλλοντος (Ε.Ε.Ι.Ε.Π.).

Η σταδιακή υλοποίηση της *Εθνικής Εκστρατείας Εμβολιασμού* κατά της Covid-19 αποτελεί αναμφίβολα το κυριότερο μέσο για την καταπολέμηση της πανδημίας του νέου κορωνοϊού. Η ηλικία αποτελεί εύλογα τον καθοριστικό παράγοντα προτεραιοποίησης στην πρώτη φάση των εμβολιασμών, που η διαθεσιμότητα είναι παγκοσμίως περιορισμένη.

Καθώς σταδιακά τα διαθέσιμα εμβόλια και ο αριθμός των ημερήσιων εμβολιασμών αυξάνονται, τα κριτήρια επιλογής των ομάδων εμβολιασμού διευρύνονται διεθνώς. Πέρα από την προτεραιοποίηση ατόμων με σοβαρά συνοδά νοσήματα και επακόλουθο κίνδυνο σοβαρής νόσου, σε προτεραιότητα εμβολιασμού τίθενται άτομα σε κρίσιμες θέσεις για την ανταπόκριση του κράτους στα ζητήματα που προκύπτουν λόγω της πανδημίας, άτομα σε κρίσιμες θέσεις για τη λειτουργία της κοινωνίας και της οικονομίας αλλά και άτομα με υψηλό κίνδυνο έκθεσης στον ιό και περαιτέρω διασποράς της νόσου.

Σύμφωνα με επίσημους φορείς, όπως ο *Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO)*, όταν η προτεραιοποίηση του εμβολιασμού λαμβάνει υπόψιν και τον επαγγελματικό κίνδυνο, παρατηρείται συγκριτικά μεγαλύτερη μείωση των μολύνσεων και της θνητότητας (1). Αντίστοιχα, το *Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης κι Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC)* προτείνει την εισαγωγή του επαγγελματικού κριτηρίου στην κατάρτιση του *Σχεδίου Προτεραιοποίησης Εμβολιασμών* συμπεριλαμβάνοντας παραμέτρους, όπως η εγγύτητα, η συχνότητα σωματικής επαφής και οι δραστηριότητες υπερμετάδοσης σταγονιδίων του ιού(2). Στο πλαίσιο αυτό, αρκετές χώρες έχουν ήδη οριστικοποιήσει την Εθνική τους Εκστρατεία με βάση τα παραπάνω κριτήρια υπολογισμού του επαγγελματικού κινδύνου (3-7).

Ο *Οργανισμός για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (OSHA)* έχει προβεί σε αδήριτη κατηγοριοποίηση των επαγγελματιών με βάση τον κίνδυνο νόσησης από Covid-19 (8). Επίσης, υπάρχουν στοιχεία από το ECDC, από Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες κι από Παγκόσμιους Οικονομικούς Φορείς που καταδεικνύουν τη συσχέτιση της επιτελούμενης εργασίας με την πιθανότητα διασποράς της νόσου (9-12).

Με βάση τα παραπάνω είναι κατά την κρίση μας πρωταρχικής σημασίας και προτείνουμε να ενσωματωθεί στο *Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο*, η προτεραιοποίηση με βάση το επάγγελμα στην επόμενη φάση των εμβολιασμών.

Η *Ελληνική Εταιρεία Ιατρικής Εργασίας και Περιβάλλοντος* (ΕΕΙΕΠ), η επιστημονική εταιρεία των κατεξοχήν εκπαιδευμένων ιατρών σε θέματα επαγγελματικής υγείας, κατέληξε στην παρακάτω προτεραιοποίηση, η οποία αποτελεί την επιστημονική μας πρόταση προς την *Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμών* και την *Επιτροπή Εμπειρογνομόνων* του Υπουργείου Υγείας, ως προς τη λήψη τελικών αποφάσεων.

Για την σύνταξη των παρακάτω προτάσεων, λήφθηκαν υπόψιν τα στοιχεία της διεθνούς βιβλιογραφίας και αναζητήθηκαν καλές πρακτικές και λύσεις που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες. Στην προσπάθειά μας αυτή όμως, σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η προσαρμογή τους στα ιδιαίτερα ελληνικά δεδομένα και η δική μας καθημερινή εμπειρία από τους χώρους εργασίας, στους οποίους δραστηριοποιούμαστε.

Η κατηγοριοποίηση προέκυψε μετά από συνεκτίμηση και υπολογισμό των παραγόντων:

Πιθανότητα έκθεσης, Πιθανότητα διασποράς, Κρισιμότητα Επαγγέλματος

Όπως θα διαπιστώσετε, σημαντική προτεραιότητα δόθηκε σε κλάδους όπως η εκπαίδευση κι ο τουρισμός, δεδομένου ότι αναμένεται η κυκλοφορία εύχρηστων μονοδοσιακών εμβολίων που θα μπορούσαν να επιτύχουν εγκαίρως εμβολιαστική κάλυψη στους σημαντικούς τομείς της χώρας μας.

Ακολούθως παρατίθεται Πίνακας με την αδρή κατηγοριοποίηση των επαγγελματικών κατηγοριών, με ορισμένες επεξηγήσεις ανά κλάδο και επιμέρους δραστηριότητα. Ο Πίνακας αυτός, εφόσον κριθεί υποβοηθητικός για το έργο της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών, μπορεί να ποσοτικοποιηθεί και εξειδικευτεί περαιτέρω, με λήψη εσωτερικών πληροφοριών και στοιχείων από τις εκάστοτε επαγγελματικές κατηγορίες.

Είμαστε στη διάθεση της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών και της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων του Υπουργείου Υγείας για περαιτέρω διευκρινήσεις, όπως και οποιαδήποτε άλλη συνεργασία ή βοήθεια μας ζητηθεί.

(Η παρούσα πρόταση υπεβλήθη στην *Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμών* την 1η Μαρτίου 2021).

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΩΝ ΕΝΑΝΤΙ COVID-19
ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ**

<i>Επαγγελματική κατηγορία</i>	<i>Εμβολιαστική Προτεραιότητα</i>
<p>Εργαζόμενοι στο χώρο της υγείας εντός κι εκτός οργανωμένων υγειονομικών δομών Προσωπικό δημόσιων και ιδιωτικών νοσοκομείων και κλινικών, Κέντρων Υγείας, οίκοι ευγηρίας, Κέντρα Αποκατάστασης, Μονάδες Απεξάρτησης, ΕΚΑΒ, προσωπικό που απασχολείται σε διαγνωστικά κέντρα, ιδιωτικά ιατρεία όλων των ειδικοτήτων και σε οδοντιατρεία, σε ιατρεία εκπαιδευτικών δομών, σε ιατρεία χώρων εργασίας, σε υπηρεσίες κατ'οίκον φροντίδας υγείας και «Βοήθεια στο Σπίτι», στις ΚΟΜΥ, σε ιδρύματα και κέντρα ΑΜΕΑ, κωφών, σχολή τυφλών, ΚΑΠΗ, φυσιο/λόγο/εργο-θεραπευτές, οπτικοί, τεχνικοί ιατρικών μηχανημάτων, εργαζόμενοι σε φαρμακεία και φαρμακευτικοί αντιπρόσωποι. Εργαζόμενοι σε δομές προσφύγων, αστέγων. Εργαζόμενοι στα νεκροτομεία, γραφεία τελετών, νεκροταφεία.</p>	Α
<p>Σώματα Ασφαλείας και Ένοπλες Δυνάμεις Αστυνομία, Πυροσβεστική, Λιμενικό Σώμα, Ένοπλες Δυνάμεις</p>	B1
<p>Εργαζόμενοι σε απαραίτητες λειτουργίες του κράτους Ενέργεια: Εργατοτεχνικό προσωπικό ΔΕΚΟ (Ηλεκτρισμός, Θέρμανση, Φυσικό Αέριο). Εργατοτεχνικό προσωπικό στις Υπηρεσίες Ύδρευσης - Αποχέτευσης. Εργαζόμενοι πεδίου στις τηλεπικοινωνίες και στην τηλεπικοινωνιακή υποστήριξη κρίσιμων λειτουργιών του κράτους. Καθαριότητα - Αποκομιδή ΟΤΑ.</p>	B1
<p>Εργαζόμενοι εντός εκπαιδευτικών δομών όλων των βαθμίδων Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, εργαζόμενοι σε βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, προσωπικό καθαριότητας των ανωτέρω.</p>	B1

<p>Μεταφορές και Αερομεταφορές Οδηγοί αστικών συγκοινωνιών, TAXI, σχολικών λεωφορείων, καθώς και οχημάτων μαζικής μεταφοράς εργαζομένων, ,εργαζόμενοι ,σε ,θαλάσσιες, συγκοινωνίες, σε τρένα και σε υπεραστικές μεταφορές, πιλότοι, αεροσυνοδοί, προσωπικό εδάφους στην εξυπηρέτηση κοινού, ελεγκτές, εργαζόμενοι σε εκδοτήρια, προσωπικό καθαριότητας των ανωτέρω.</p>	B2
<p>Καταστήματα πώλησης τροφίμων και ποτών Εργαζόμενοι σε καταστήματα εμπορίας τροφίμων και ποτών (κρεοπωλεία, ιχθυοπωλεία, τυροκομικά, μαναβική κ.λ.π.), ταμίες, αποθηκάριοι, κατ'οίκον διανομείς, προσωπικό καθαριότητας όλων των παραπάνω καταστημάτων.</p>	B2
<p>Βιομηχανία τροφίμων και ποτών και Κτηνιατρικές υπηρεσίες Εργαζόμενοι στις γραμμές παραγωγής της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών, εργαζόμενοι σε σφαγεία, σε κτηνιατρεία και εργαζόμενοι που παρέχουν υπηρεσίες για ζώα. Πωλητές σε λαϊκές αγορές.</p>	B2
<p>Εστίαση και τουρισμός Εργαζόμενοι σε ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα, σε χώρους κατασκήνωσης, σε εστιατόρια και κινητές μονάδες εστίασης, σε υπηρεσίες τροφοδοσίας για εκδηλώσεις και δραστηριότητες παροχής ποτών, χειριστές τροφίμων, σερβιτόροι, μάγειρες, προσωπικό χώρου κουζίνας, ψήστες και συναφείς δραστηριότητες. Οδηγοί τουριστικών λεωφορείων και ξεναγοί.</p>	Γ1
<p>Υπάλληλοι courier - ταχυδρομικές μεταφορές – πωλητές Εργαζόμενοι σε υπηρεσίες ταχυμεταφοράς και διανομείς που έχουν συναλλαγή με κοινό. Εξωτερικοί πωλητές.</p>	Γ1
<p>Χώροι λατρείας Ιερείς, αρχιερείς, ιεροδιάκονοι, ψάλτες, νεωκόροι.</p>	Γ1
<p>Δικαιοσύνη: Δικαστικοί Λειτουργοί, Σωφρονιστικοί υπάλληλοι, Δικηγόροι και λοιποί εργαζόμενοι εντός Δικαστηρίων.</p>	Γ1
<p>Λοιπές υπηρεσίες καθαριότητας Καθαριστές γραφείων και άλλων χώρων εκτός χώρων υγείας, εργαζόμενοι σε υπηρεσίες καθαρισμού εκτός ΟΤΑ.</p>	Γ2

<p>Κομμωτήρια και υπηρεσίες προσωπικής υγιεινής Εργαζόμενοι σε κομμωτήρια, κουρέια, κέντρα αισθητικής και καλλωπισμού.</p>	Γ2
<p>Διοικητικοί υπάλληλοι υπηρεσιών σε επαφή με κοινό Διοικητικοί υπάλληλοι – υπάλληλοι γραφείου που εξυπηρετούν κοινό, τραπεζικοί υπάλληλοι, κλητήρες, ταμίες, υπάλληλοι υποδοχής και εξυπηρέτησης πελατών.</p>	Γ2
<p>Βιομηχανία παραγωγής λοιπών προϊόντων και αγροτική βιομηχανία Εργαζόμενοι στη γραμμή παραγωγής βιομηχανίας ενδυμάτων, χάρτου, ξύλου, οικοδομικών υλικών, ιατρικού εξοπλισμού, βιομηχανία φαρμάκων, χημικών, πλαστικών και καουτσούκ, παραγωγών πετρελαίου και άνθρακα, μη μεταλλικών ορυκτών, μεταλλικών ορυκτών και κοσμημάτων, ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, συσκευών και μηχανημάτων και λοιπών προϊόντων. Αγρότες - παραγωγοί αγροτικών προϊόντων.</p>	Γ2
<p>Λιανεμπόριο Εργαζόμενοι στο χώρο της εμπορίας αγαθών εκτός τροφίμων και ποτών, εμπόριο λουλουδιών και φυτών.</p>	Γ2
<p>Κατασκευαστικός κλάδος – Εξόρυξη – Υπόγεια έργα Εργαζόμενοι στην κατασκευή ιδιωτικών και δημοσίων έργων (εργοτάξια, αυτοκινητόδρομοι, αγωγοί, γέφυρες, σήραγγες και υπόγεια έργα, κατασκευαστικές εργασίες για παράκτιες και λιμενικές κατασκευές, φράγματα, κατασκευαστικές εργασίες για τον εξορυκτικό και μεταποιητικό τομέα, εκσκαφές, γεωτρήσεις, κατεδαφίσεις, ανακαινίσεις επισκευές, συντήρηση, επιχρίσματα, μονώσεις, εξόρυξη αλατιού, ορυκτών και μετάλλων, υγρών και αέριων υδρογονανθράκων). Εργαζόμενοι σε λατομεία, χώρους αποθήκευσης καυσίμων και φυσικού αερίου, ταμιευτήρες νερού, σταθμούς ενέργειας, χώρους διάθεσης και αποθήκευσης επικίνδυνων αποβλήτων. Μηχανικοί με εργασίες επίβλεψης των παραπάνω έργων.</p>	Δ
<p>Επαγγελματίες αθλητές ομαδικών αθλημάτων και προσωπικό γυμναστήριων Επαγγελματίες αθλητές, διαιτητές, γυμναστές, προπονητές αθλημάτων, διοικητικό προσωπικό γυμναστήριων και προσωπικό καθαριότητας των ανωτέρω χώρων.</p>	Δ

<p>Καλλιτεχνικές δραστηριότητες και χώροι πολιτισμού Εργαζόμενοι καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, στο χώρο του θεάτρου, κινηματογράφου, τραγουδιού, υποστηρικτικές δραστηριότητες στο χώρο του θεάματος. Εργαζόμενοι σε μουσεία, πινακοθήκες, αρχαιολογικούς χώρους και θεματικά πάρκα.</p>	<p>Δ</p>
<p>Λοιπές δραστηριότητες που δεν εντάσσονται στις πιο πάνω κατηγορίες</p>	<p>Ε</p>
<p>Υπάλληλοι γραφείων χωρίς επαφή με κοινό, με δυνατότητα τηλεργασίας ή/και εργασίας back office</p>	<p>ΣΤ</p>

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **WHO** (2020). https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/338095/WHO-2019-nCoV-vaccines-SAGE_background-2020.1-eng.pdf
2. **ECDC** (2021). <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-vaccination-and-prioritisation-strategies.pdf>
3. **gov.ie** (2021). ΙΡΛΑΝΔΙΑ: <https://www.gov.ie/en/publication/bf337-covid-19-vaccination-strategy-and-implementation-plan/>
4. **gov.de** (2021). ΓΕΡΜΑΝΙΑ: https://www.rki.de/DE/Content/Infekt/Impfen/ImpfungenAZ/COVID-19/Stufenplan.pdf?__blob=publicationFile
5. **gov.it** (2021). ΙΤΑΛΙΑ: http://www.salute.gov.it/imgs/C_17_publicazioni_3014_allegato.pdf
6. **gov.ca** (2021). ΚΑΝΑΔΑΣ: <https://www.canada.ca/en/public-health/services/immunization/national-advisory-committee-on-immunization-naci/guidance-prioritization-initial-doses-covid-19-vaccines.html>
7. **gov.ro** (2021). ΡΟΥΜΑΝΙΑ: https://vaccinare-covid.gov.ro/wp-content/uploads/2020/12/Strategia-vaccinare-02-12-2020-CL-FINAL-cu-COVID-19-tabel-2_CUPRINS-UPDATE-1.pdf
8. **OSHA** (2021). <https://www.osha.gov/sites/default/files/publications/OSHA3993.pdf>
9. **ECDC** (2021). <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-clusters-and-outbreaks-occupational-settings-eueea-and-uk>
10. **CDC** (2021). <https://www.cdc.gov/vaccines/covid-19/categories-essential-workers.html>
11. **gov.uk** (2020). <https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employment-andemployeetypes/articles/whichoccupationshavethehighestpotentialtotheexposuretothecoronaviruscovid19/2020-05-11>
12. **World Economic Forum** (2021). <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/occupations-highest-covid19-risk/>

PROPOSAL FOR INTRODUCTION OF THE OCCUPATIONAL CRITERION IN THE PRIORITY FOR VACCINATION AGAINST COVID-19

Pantazi E., Michalopoulou K., Kallitsari S., Kyriakidou S. and Ntavelos A.

Working Group of Hellenic Society of Occupational and Environmental Medicine (HSOEM)

Abstract: As the vaccination against COVID-19 disease run up worldwide there is a lot of discussion about prioritization. The selection criteria for vaccination groups are expanding internationally and in addition to prioritizing people with serious comorbidities, includes people in critical positions for the state to respond to pandemic issues and people in critical positions for the functioning of society and the economy. Now, the introduction of the professional criterion is imperative and should be a priority for occupational groups with specific characteristics. Our categorization was made considering these three factors: Possibility of exposure, possibility of transmission, occupational criticality. In our proposal we were taken into account the elements of the international literature and good practices applied in other countries, however more important role had their adaptation to the particular Greek data and our daily experience from the workplaces in which we operate in our everyday common practice. This proposal was sent to the Greek National Vaccination Committee at the 1st of March 2021. Our Scientific Society, as the official representative of the occupational doctors in Greece, is always at the disposal of the responsible national authorities for further cooperation.

ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΕΙΕΠ ΟΠΩΣ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

*Μιχαλοπούλου Κυριακή, Νταβέλος Αθανάσιος, Μίντζιας Θεόδωρος,
Παπαγιαννάκης Γεώργιος και Πανταζή Ευγενία*

Ομάδα Εργασίας Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής της Εργασίας και του Περιβάλλοντος (Ε.Ε.Ι.Ε.Π.).

Περίληψη: Η τηλεργασία είναι ένας τρόπος εργασίας που χρησιμοποιείται όλο και πιο ευρέως λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Αναδύονται πολλές και σημαντικές προκλήσεις για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων και αυτός είναι ένας τομέας που πρέπει να διευκρινιστεί όσο το δυνατόν καλύτερα. Το Υπουργείο Υγείας βρίσκεται στη διαδικασία έκδοσης κανονισμών και για το λόγο αυτό απόψεις από την *Ελληνική Εταιρεία Ιατρικής της Εργασίας και Περιβάλλοντος* (ΕΕΙΕΠ). Η ομάδα εργασίας της ΕΕΙΕΠ κατέληξε σε αναλυτικό κείμενο με τις απόψεις της, το οποίο εστάλη στο Υπουργείο Υγείας. Το περιεχόμενο αυτού του κειμένου παρουσιάζεται αναλυτικά σε αυτό το άρθρο.

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ

1. Η εργασία με φυσική παρουσία θα πρέπει να αποτελεί την κύρια επιλογή εργασίας, δεδομένου ότι ο χώρος εργασίας αποτελεί ένα δομημένο κοινωνικό περιβάλλον για τον εργαζόμενο, όπου ισχύει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο λειτουργίας. Ο χώρος εργασίας ελέγχεται και διαμορφώνεται κατάλληλα, ως προς την εξάλειψη των κινδύνων για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία. Αντίθετα, η κάθε μορφής εξ αποστάσεως εργασία - τηλεργασία, ενέχει δυνητικά μεγαλύτερους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, καθώς οι κίνδυνοι αυτοί δεν είναι εύκολο τόσο να εκτιμηθούν με ακρίβεια από τους υπευθύνους συμβούλους (τεχνικό ασφαλείας, Ιατρό Εργασίας), όσο και να διαχειριστούν από τον εργοδότη.

2. Ο εργοδότης πληροφορεί τον τηλεεργαζόμενο για την πολιτική της επιχείρησης, όσον αφορά στην υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, η οποία περιλαμβάνει ιδίως τις προδιαγραφές του χώρου τηλεεργασίας, τους κανόνες χρήσης οθονών οπτικής απεικόνισης, τα διαλείμματα, τα οργανωτικά και τεχνικά μέσα για την παροχή τηλεεργασίας και κάθε άλλο αναγκαίο στοιχείο. Ο τηλεεργαζόμενος υποχρεούται να εφαρμόζει τη νομοθεσία για την υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία και να μην υπερβαίνει το ωράριο εργασίας του. Κατά την παροχή τηλεεργασίας από τον τηλεεργαζόμενο τεκμαίρεται, ότι ο χώρος τηλεεργασίας πληροί τις παραπάνω προδιαγραφές και ότι ο τηλεεργαζόμενος τηρεί τους κανόνες περί υγιεινής και ασφαλείας.

3. Εφόσον ο υπάλληλος οφείλει να διασφαλίζει ότι ο επιλεγόμενος χώρος πληροί τις ελάχιστες απαιτούμενες προδιαγραφές που καθιστούν εφικτή την απρόσκοπτη και αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων του μέσω τηλεργασίας και συνάδει με τους γενικούς κανόνες πρόληψης, υγιεινής και ασφάλειας, η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευσή του σε θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία είναι ζωτικής σημασίας και θα πρέπει να γίνεται με ευθύνη του εργοδότη.

4. Για την επιλογή της τηλεργασίας, όταν αυτή παρέχεται για λόγους υγείας, θα πρέπει να συντρέχουν κάποια από τα παρακάτω ιατρικά κριτήρια ένταξης σε τηλεργασία:

▣ δυσχέρεια-δυσκολία ασφαλούς μετάβασης από και προς την εργασία (επισημαίνεται ότι το συμβάν προς και από την εργασία θεωρείται εργατικό ατύχημα),

▣ κίνδυνος από το συγχρωτισμό (κίνδυνος νόσησης, αλλά και περαιτέρω διασποράς σοβαρών μεταδοτικών νοσημάτων)

▣ Ανεπαρκής -μη ικανοποιητική ανάκτηση δυνάμεων μετά από το πέρας της αναρρωτικής άδειας συνεπεία ασθενείας ή ατυχήματος

5. Προκειμένου να γίνει δεκτό το αίτημα για τηλεργασία για λόγους υγείας, θα πρέπει οπωσδήποτε να τεκμηριώνεται από τα αντίστοιχα ιατρικά δικαιολογητικά (ιατρικές εξετάσεις – γνωματεύσεις) του θεράποντα ιατρού αντίστοιχης ειδικότητας, ο οποίος ορίζει και το προτεινόμενο χρονικό διάστημα διάρκειας της τηλεργασίας. Ο Ιατρός Εργασίας συνεκτιμά το ατομικό ιστορικό και τα χαρακτηριστικά της θέσης εργασίας και παρέχει τις συμβουλές του προς εργοδότη και εργαζομένους

6. Η τηλεργασία σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να συγχέεται ή να αναιρεί την αναρρωτική άδεια που χορηγείται σε έναν εργαζόμενο με σκοπό την πλήρη αποκατάσταση της υγείας του. Επομένως, το δικαίωμα σε τηλεργασία δεν πρέπει να παρέχεται στη διάρκεια της αναρρωτικής άδειας), αλλά κατά περίπτωση μετά το πέρας αυτής.

7. Οι τηλεεργαζόμενοι και οι εργαζόμενοι με φυσική παρουσία έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις σε θέματα υγείας και ασφάλειας. Η τηλεργασία δεν μπορεί να αποτελεί αιτία για έκπτωση στο επίπεδο ιατρικής παρακολούθησης από τον Ιατρό Εργασίας (δημιουργία ατομικού ιατρικού φακέλου, έκδοση βεβαίωσης καταλληλότητας για εργασία, περιοδική εξέταση). Αναπόσπαστο μέρος της εξέτασης του εργαζόμενου αποτελεί και η κλινική εξέταση, επομένως οι τηλεεργαζόμενοι θα πρέπει να ακολουθούν το ίδιο πρόγραμμα εξέτασης ή περιοδικού ελέγχου από τον Ιατρό Εργασίας όπως και οι λοιποί εργαζόμενοι, με φυσική παρουσία και με εξέταση στο χώρο του ιατρείου της επιχείρησης.

8. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις αδυναμίας μετάβασης του εργαζομένου στο χώρο εργασίας, κατόπιν εισήγησης και τεκμηρίωσης από τον θεράποντα ιατρό αντίστοιχης ειδικότητας, δύναται κατ' εξαίρεση να επιτρέπεται η διενέργεια του ιατρικού ελέγχου εξ αποστάσεως (εισαγωγή συνέντευξης μέσω τηλεϊατρικής ως

δυνατότητα). Εξαιρείται η αρχική ιατρική εξέταση, για την οποία θα πρέπει να εξαντλείται κάθε δυνατότητα, ώστε να γίνεται με φυσική παρουσία του εργαζομένου.

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ-ΜΗ ΕΞΑΝΤΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

(κατηγορίες ασθενών που μπορούν να κάνουν χρήση της τηλεργασίας)

- ▶ Άτομα με μεταμόσχευση συμπαγούς οργάνου ή μυελού των οστών, για όσο διάστημα λαμβάνουν δύο ή περισσότερα ανοσοκατασταλτικά φάρμακα.
- ▶ Άτομα υπό χημειοθεραπεία ή ακτινοθεραπεία, ή ανοσοθεραπεία για νεοπλασία ή αιματολογικές κακοήθειες. Στην εν λόγω γνωμάτευση πρέπει να αναφέρεται επακριβώς η υπαγωγή του εργαζομένου σε μία από τις 3 ανωτέρω περιπτώσεις.
- ▶ Άτομα με ιστορικό νεοπλασίας ή αιματολογικής κακοήθειας μετά το πέρας της θεραπείας και μέχρι την ικανοποιητική αποκατάσταση της υγείας του.
- ▶ Άτομα με κυστική ίνωση, χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια (ΧΑΠ), ή άλλη πνευμονολογική πάθηση σε μόνιμη οξυγονοθεραπεία.
- ▶ Άτομα με κληρονομικές ανοσοανεπάρκειες ή δρεπανοκυτταρική αναιμία ή πολυμεταγγιζόμενα (μια ή περισσότερες μεταγγίσεις ανά μήνα).
- ▶ Γυναίκες που κυοφορούν.
- ▶ Γυναίκες που θηλάζουν και για χρονικό διάστημα έως 1 έτος μετά τη γέννηση.
- ▶ Γυναίκες σε διαδικασία υποβοηθούμενης αναπαραγωγής.
- ▶ Άτομα με HIV λοίμωξη και $CD4 \leq 200/\mu L$.
- ▶ Άτομα με βαριά καρδιοπάθεια, ή και άτομα με χρόνια καρδιαγγειακά νοσήματα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: κλάσμα εξώθησης αριστεράς κοιλίας: $<40\%$, ενεργό ισχαιμία του μυοκαρδίου, άνω του μετρίου βαθμού στένωση ή ανεπάρκεια μιτροειδούς ή αορτικής βαλβίδας, πνευμονική υπέρταση, ιστορικό πρόσφατης καρδιοχειρουργικής επέμβασης (προ τριμήνου), καθώς και οι μυοκαρδιοπάθειες, ή και ισάξιας βαρύτητας συμπτωματολογία άλλης καρδιαγγειακής πάθησης.
- ▶ Άτομα με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου, που υποβάλλονται σε εξωνεφρική κάθαρση.
- ▶ Πρωτοδιαγνωσθείς αρρυθμιστος σακχαρώδης διαβήτης, ή άλλο ενδοκρινολογικό νόσημα μη ρυθμισμένο, βάσει ιατρικής γνωμάτευσης ειδικού ενδοκρινολόγου.

- ▶ Άτομα με σοβαρή ηπατική ανεπάρκεια (μη αντιρροπούμενη κίρρωση).
- ▶ Άτομα σε υποχρεωτική κατ' οίκον απομόνωση στα πλαίσια προστασίας της δημόσιας υγείας λόγω επιδημίας, κατά την περίοδο επώασης ή μεταδοτικότητας (νόσος Covid, Φυματίωση, Ενεργός Ηπατίτιδα, κλπ).
- ▶ Άτομα με σύνδρομο Long Covid, όπως αυτό τεκμηριώνεται με βάση τα σύγχρονα επιστημονικά κριτήρια από εξειδικευμένα εξωτερικά ιατρεία.
- ▶ Άτομα με νοσήματα που επηρεάζουν προσωρινά την όραση και την ακοή, όταν απαιτείται μετάβαση στην εργασία με ίδιον μέσο.
- ▶ Άτομα με ιστορικό επιληψίας τελευταίου έτους, βάσει νευρολογικής γνωμάτευσης, όταν απαιτείται μετάβαση στην εργασία με ίδιον μέσο.
- ▶ Άτομα που παρουσιάζουν βαριές νευρολογικές/νευρομυϊκές παθήσεις (σοβαρή νόσος Πάρκινσον, νόσος κινητικού νευρώνα, πολλαπλή σκλήρυνση υπό αγωγή, εγκεφαλική παράλυση), που αποδεδειγμένα δυσχεραίνουν τη μετακίνηση του εργαζομένου προς και από την εργασία.
- ▶ Άτομα με οξύ ή χρόνια μυοσκελετικό πρόβλημα μετά το πέρας της αναρρωτικής άδειας και μέχρι την αποκατάσταση της υγείας του εργαζομένου, σε βαθμό που του επιτρέπει την ασφαλή μετάβαση και παραμονή στην εργασία.
- ▶ Άτομα κατά τη μετεγχειρητική περίοδο μετά το πέρας της αναρρωτικής άδειας και μέχρι την αποκατάσταση της υγείας του εργαζομένου, σε βαθμό που του επιτρέπει την ασφαλή μετάβαση και παραμονή στην εργασία.
- ▶ Άτομα με νοσήματα-σύνδρομα σε αναζωπύρωση μετά το πέρας της αναρρωτικής άδειας και μέχρι την αποκατάσταση της υγείας του εργαζομένου, σε βαθμό που του επιτρέπει την ασφαλή μετάβαση και παραμονή στην εργασία, όπως ενδεικτικά φλεγμονώδη νοσήματα του εντέρου, αυτοάνοσα νοσήματα σε έξαρση.
- ▶ Άτομα που λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή-βάσει γνωμάτευσης ειδικού ψυχιάτρου και στοιχείων ηλεκτρονικής συνταγογράφησης-που επηρεάζουν τον ψυχισμό ή την ικανότητα για οδήγηση, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η δυνατότητα ασφαλούς προσέλευσης-αποχώρησης προς και από την εργασία (βενζοδιαζεπίνες, αντιψυχωσικά κ.α).
- ▶ Άτομα με αγχώδεις διαταραχές (διαταραχή πανικού, αγοραφοβία, ειδικές φοβίες, γενικευμένη αγχώδης διαταραχή) και καταθλιπτικά σύνδρομα (ελάσσονα-εποχική κατάθλιψη) ή μείζονα κατάθλιψη σε αποδρομή, χωρίς ικανότητα για πλήρη επανένταξη, κατόπιν γνωμάτευσης ειδικού ψυχιάτρου.

- ▶ Άτομα με βαρεία ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή κατόπιν γνωμάτευσης ειδικού ψυχιάτρου.
- ▶ Άτομα που αποδεδειγμένα παρακολουθούνται ως εξωτερικοί ασθενείς σε πρόγραμμα απεξάρτησης λόγω χρήσης ουσιών, κατόπιν γνωμάτευσης του επιστημονικά υπευθύνου του προγράμματος.
- ▶ Άτομα που πάσχουν από σύνδρομο εργασιακής εξουθένωσης (burnout syndrome) και βρίσκονται σε φάση επανένταξης κατόπιν εισήγησης του θεράποντος ειδικού ψυχιάτρου και με στόχο την ομαλή επανένταξή τους.

HEALTH AND SAFETY ISSUES AT TELEWORKING: VIEWS OF THE HSOEM WORKING GROUP A S SUBMITTED TO THE MINISTRY OF HEALTH

Michalopoulou K, Ntavelos A., Mintzias T., Pappagiannakis G. and Pantazi E.

Working Group of Hellenic Society of Occupational and Environmental Medicine

Abstract: Teleworking is a way of working that is becoming more and more widely used due to the coronavirus pandemic. Many important health and safety challenges are emerging, and this is an area that needs to be clarified as well as possible. The Ministry of Health is in the process of issuing regulations and has requested views from the *Hellenic Society of Occupational and Environmental Medicine* (HSOEM). HSOEM's working group came up with a detailed text with its views, which was sent to the Ministry of Health. The content of this text is presented in detail in this article.